Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 334 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1885 — (Ն. Տ.) 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1885 — 8 ՁԷՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԳԱՅՄԱՆՔ

Լրանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ՝ երկու անգամի համար 2 դուրուշ է։ Աւելի անգամներու համար զեղչաւորութիւն կը լայ։

Օրագրոյս փոխարէնով Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ տոպրի»

ԹՄՐԱԳՐԱՏՈՒՆ՝ Զալաթիա, Դորատուենկեան խան։
Իսկ գաւառներէն՝ Հեռագրել Հասցէիս։

{ اردلق } درعليه‌ده غلطه‌ده خانده نوراد‌ونكيان

غزته‌سى اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, D'eirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պատուոյ	Համար	Տարեկան	գահեկան	տոմսակ 200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
»	»	Տասնամեայ	»	» 50
Գաւառաց	համար	և անդրանկան թղթատարով	»	» 240
Գաւառաց	համար	և անդրանկան թղթատարով	»	» 120
Օտար	երկրներու	Տարեկան	Ֆրանք	 56
»	»	Վեցամսեայ	»	 28

Գուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան զրկուած ո և է նամակ կամ գրութիւն ետ չ'տրուիր։

Ծանուցմունք կընդունուին
ԻՍԴԵՐՆ ԷՖԷՆԻՍԻ
գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 11 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹՈՐՀՐԴԱՐԱՆ ԵՒ Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Անգլիոյ Թորհրդարանն իւր տարեկան նստաշրջանն սկսաւ անցեալ հինգշաբթի։ Բացման ճառն այս տարի սովորականէն աւելի կարեւոր պաշտօնագիր մը պարտէր լինել օրուան խնդրոյ պատճառաւ, որոյ վրայ կառավարութեան որոշած կտրուկ աշխարհավարութիւնը կը ճշդէր անշուշտ։ Բայց ճշդիւ այդ պատճառաւ չէ հաղորդուած լրագրաց, ո՛չ ի հրատարակութիւն, ո՛չ իսկ ի տեղեկութիւն։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան գլուխ Սըր Սթաֆորտ Նորթքոդ ծանուցած է թէ պարոնանց քուէ պիտի առաջարկէ Կլատսդոնի նախարարութեան աշխարհավարութեան դէմ։ Պահպանողականք շատ բաներ ունին ըսելու նախարարութեան թոյլ ու վարանոտ ընթացքին դէմ, որ, օտար երկիրներու մէջ, այնչափ ծախքեր ու կորուստներ պատճառեց Անգլիոյ։ Եթէ Պահպանողականք քննադատութեան սահմանէն դուրս չելնեն, շատ Ազատականներ համամիտ պիտի լինին նոցա։ Բայց պարտանաց առաջարկի մը քուէարկումը պարզ քննադատութենէ աւելի բան մ'է միշտ։ Դա կընշանակէ անկումն այն նախարարութեան որոյ դէմ պարսաւ կ'արտասանէ Թորհրդարան։ Արդ, եթէ Պ. Կլատսդոնի Նախարարութիւնն իյնայ, Պահպանողականք կարո՞ղ են միթէ պաշտօնի անցնիլ և երկիրը կառավարել։ Այս դէպ տարակուսելի է։ Այն խնդիրներու մէջ յորս Պ. Կլատսդոնի Նախարարութեան ընթացքը թոյլ ու վարանոտ հռչակեցաւ, Պահպանողականք շատ լաւագոյն աշխարհավարութեան մը հիմնադիրը ցոյց չտուին ցարդ։ Թոյլ իսկ, որ օրուան արտաքին խնդրոյն մէջ Նախարարութեան ընթացքը խստիւ կը քննադատէ իւր ամէն թուլով, և այս տեսութեամբ հականախարարական հզօրագոյն թերթն է այժմ, կ'ըսէր սակայն թէ պարսաւանաց առաջարկ մը Պահպանողականաց պարտութեամբը պիտի վերջանայ նորէն, քանի որ Պահպանողականք ցարդ աւելի որոշ, աւելի յանդուգն աշխարհավարութիւն մը չը կրցին ցատգովել։ Անկէ զատ, պէտք է գիտնալ թէ, վերջին ձախողուածներէն յետոյ Նախարարութեան ձեռք առած ազդու միջոցներն երկրին մէջ հաւանութիւն գտած են, և հետեւապէս, Թորհրդարանն ու երկրին անշուշտ թող պիտի տան որ Պ. Կլատսդոն իւր սխալներն իւր ձեռքէ դարմանէ։ Նախարարութիւնն և կառավարական զանազան պաշտօնարանք մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտան այս միջոցիս, գոհացուցմ տալու համար բրիտանական ազգին վիրաւորեալ հպարտութեան։ Եթէ Նախարարութիւնը ցարդ սխալած էր, այժմ որոշ փոփոխութիւն մը կը տեսնուի իւր ընթացքի մէջ, և եթէ երկիրն ընթացքի փոփոխութեան կը փափաքէր, յարմարագոյն պիտի դատէ որ օրուան Նախարարութիւնն ի գործ դնէ զայդ փոփոխութիւն քան պահպանողական նոր Նախարարութիւն մը, որուն կը պակսին զօրութեան այլ և այլ տարերք։

Բայց այս նկատումներէ զատ կայ ուրիշ նկատում մը, որով անհաւանական է որ Սըր Սթաֆորտ Նորթքոդի առաջարկած պարսաւը քուէարկուի և իյնայ Պ. Կլատսդոնի Նախարարութիւնն։ Այս նկատումն՝ Պ. Կլատսդոնի անձնական ազդեցութեան առաւելակշռութիւնն է։ Արտաքին խնդիրներու մէջ ինչպիսի սխալներ ալ գործած լինի, Պ. Կլատսդոն, ժողովրդական ազատութեան դատին մատուցած կարեւոր ծառայութեամբ, ջերմ համակրանք կ'ազդէ անգլիական ժողովրդեան ստուար մեծամասնութեան, համակրանք զոր նոր ժամանակաց մէջ ո՛չ մէկ անգլիացի Նախարար վայելած էր։ Տակաւին անցեալ տարի Պ. Կլատսդոն ի գլուխ հանեց ազատական մեծ բարեփոխումի մը, ընտրողութեան իրաւունք տալով երկու միլիոն քաղաքացւոց ու գիւղացւոց, որք ժողովրդական խոնարհագոյն դասուց կը պատկանին։ Ընտրողութեան ծրագրոյն քուէարկումէն յետոյ, կը մնար երեսփոխանական աթոռոց վերաբաշխման ծրագիրն, որոյ սկզբունքն արդէն երկու կուսակցութեանց կողմէ ընդունուած է, այլ ուրոյ պարագայք պիտի որոշուին այս տարւոյ նստաշրջանին մէջ։ Թորհրդարանն և երկիրն անշուշտ ժամանակ պիտի տան ազատական Նախարարութեան, բարեփոխման այս մասն ևս ամփոփելու, յոյսէ յետոյ Անգլիոյ ներքին աշխարհավարութիւնը նոր ուղղութիւն մը պիտի ստանայ։ Զանազան դատու գործաւորաց հողագործ մշակաց, ցարդ ընչատեր դասուց ներկայացուցիչներէն միայն բաղկացեալ Թորհրդարանի մը մէջ ուղղակի ձայն ունենալով, նոր մխուլ մը պիտի տան այն բարեշրջական շարժման, որուն Անգլիա կը հետեւի իւր մեծ Եւզատիոսութենէ ի վեր։ Կ'ըսուի թէ Պ. Կլատսդոն իսկ մտադիր է, այս տարւոյ նստաշրջանին վերջին, այսինքն աշնան մէջ, կոչում մ'ընել նոր ընտրողաց քուէին, լուծելով արդի Թորհրդարանն։ Այն ատեն երկիրն առիթ կ'ունենայ վճռելու թէ Պ. Կլատսդոնի Նախարարութիւնը պարտի՞ շարունակել թէ տեղի տալ պահպանողական Նախարարութեան մը։

Ուստի, կը կարծենք թէ Սըր Սթաֆորտ Նորթքոդի պարսաւանաց առաջարկը մեծամասնութեան քուէն չպիտի ստանայ այս անգամ՝ և, եթէ Նախարարութիւնն հանրային կարծեաց հանքին ընդդէմ չերթայ օրուան արտաքին խնդրոյ մէջ, պաշտօնի վրայ պիտի կրնայ մնալ մինչեւ որ ինք իսկ լուծէ Թորհրդարանն և դիմէ ընդհանուր ընտրութեանց վճռոյն։

* *

Ի ՏԱԼԻԱ

Վերջին դէպքերն ուշադրութեան հրաւիրեցին Իտալիոյ ցամաքային և ծովային զօրութեանց վրայ։ Իտալական բանակին այժմու կազմակերպութիւնն որոշուած է 1882ի և 1883ի օրինօք, որով կարեւոր յաւելումներ եղած են երկրին զինուորական զօրութեանց վրայ։ 1885 յունուար 1ին, Իտալիոյ մշտապէս դրօշի ներքև գտնուող զօրաց թիւն էր 750,765։ Առաջին կարգի պահեստի զօրաց թիւն էր 341 230, և երկրորդ կարգի պահեստի զօրաց թիւն՝ 1,021,954, ընդ ամենն 2,113, 969 (երկու միլեոն, հարիւր տասներեք հազար, ինն հարիւր վեթասուն և ինն)։

Իտալական բանակը ֆրանսականին նման կը կազմուի ամէն տարի զինուոր գրելով 20 տարին լրացուցած երիտասարդներէ։ Բայց զինուորական ծառայութեան պայմանաժամը շուտով լրացնել ուզողները կ'ընդունուին 18 տարեկանի մէջ իսկ, և կը ծառայեն երեք տարի։ 1884ին գրուած զինուորաց թիւն էր 75,000. այս տարի պիտի գրուին 80,000 զինուորք։ Մշտական բանակին համար գրուած զինուորք կը ծառայեն 3 տարի հետեւակազօրաց կամ 4 տարի հեծելազօրաց մէջ, յետոյ որպէս պահեստի առաջին բանակին մէջ կ'անցնին և ապա երկրորդ բանակին մէջ, այնպէս որ միայն 40 տարեկանի մէջ կը վերջանայ զինուորական ծառայութեան պարտաւորութիւնը։ Դիրաքանչ դաստիարակութեամբ մը օժտեալ զինուորներու թոյլտուութիւնք կը լինին։ Ինն ամիս մը անցուցեալ յետոյ, 12 ամիս կը ծառայեն բանակին մէջ. յետոյ, երկրորդ քնուութիւն մ'ալ անցուցեալով, պահեստի երկրորդ բանակին մէջ կը մնանեն։

Իտալիոյ ցամաքային բանակին մշտապէս կը հրամայուին 12,914 ըսպայք, պահեստի ունենալով 2,939 ուրիշ սպայներ։ Ասոնցմէ զատ, առաջին կարգի պահեստի բանակին մէջ կան 2,016 սպայք և երկրորդ կարգին մէջ 3,281 սպայք։—Արդի պատերազմական նախարարը շատ կ'աշխատի բրուտական օրինակին վրայ կազմակերպելու և կրթելու իտալական սպայակոյտն։ Իւրաքանչիւր սպայ երկերկու տարի պաշտօն կը վարէ բանակին չորս ճիւղերուն մէջ, (հետեւակազօրք, հեծելազօրք, ռմբաձիգ զօրք և մարտկոցաչէն զօրք)։

Դալով նաւային զօրութեան, 1885 յունուար 1ին իտալական նաւատորմը բաղկացեալ էր 112 մարտանաւերէ, որք կամ շինուած են, կամ շինուելու վրայ են։ Այս մարտանաւք կը բաժնուին սապէս.—15 հատ առաջնակարգ զրահաւորք, որք կը տանին 100 թոնէլադաւոյց վիթխարի թնդանօթներ. 7 հատ երկրորդ կարգի զրահաւորք. մնացեալք անզրահ են. 11 հատ առաջնակարգ թորփիլակիր շրջագիտաւ, յորմէ 18 ևս կը շինուին, և 11 հատ երկրորդ կարգի։ Առաջնակարգ մեծագոյն զրահաւորն է Լէբանդօ, որ ունի 18,000 ձիաւ ոյժ և 13,700 թոնէլադօ կամ տակառաչափ պարունակութեան ոյժ։ Զրահն ունի 19 անգլ. մատ հաստութիւն. կը կրէ 4 հատ 100 թոնէլադաւոյց։ Թնդանօթք և 15 հատ ալ 4 թոնէլադաւոյց։ Տոնէլէօ և Տանդոլօ ունին 22 մատ զրահի հաստութիւն, և 7,700 ձիաւ ոյժ։ Իրաւէ յար և նման է Լէբանդօի։ 1884 օգոստ. 1ին ի Յովլիա Ռոմիէրօ ոչ Լաուրէա զրահաւորն, որ 18 մատ զրահի հաստութիւն, 10 000 ձիաւ ոյժ և 10,000 թոնէլադաւ պարունակութիւն ունի։ Այս զրահաւորին յար և նման շինուելու վրայ են երկու զրահաւորներ ևս, Առորէա Տորիա և Ցրոնէսէ Մարգարիտ անուն, որոց իւրաքանչիւրին համար գրէթէ մէկ միլիոն անգլիական ոսկի ծախք կը լինի։ Իտալական նաւատորմին կը հրամայուին այժմ, ծովակալ մը (Բարինեանօ իշխանը,) չորս փոխ–ծովակալք, 10 դեր–ծովակալք, կամ երրորդ կարգի ծովակալք, 104 նաւապետք, 362 նաւապետի տեղակալք, 10,300 նաւաստիք, թնդանօթաձիգք, և թորփիլակիր նաւուց նաւաղք, և 1,987 մեքենավարք ու ճարտարդէտք։ Նաւատորմի զինուորք կը հաւաքուին ցամաքային զինուորաց պէս, բայց պատերազմի ատեն անսահման թուով նաւատիք կրնան հաւաքուիլ իտալացի վաճառական նաւուց և ձկնորսական նաւաստիներէն, որք պահեստի մեծագոյն նակ և պատակառելի ոյժ մը կը կազմեն նաւատորմին համար։

1884–85ին ցամաքային բանակին համար ծախք եղած է 40,375 000 անգլիական ոսկի, և նաւատորմին համար՝ 3,745,000 ոսկի։

* *

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Երեսփոխանաց ժողովը վերջին նիստերուն մէջ քուէարկեց Պիզմարքի իշխանին առաջարկներն, որով 3 մարքի յաւելումմը կը լինի օտար երկիրներէն ի Գերմանիա ներմուծեալ արմտեաց մաքսին վրայ։ Գերմանիա հետզհետէ կը մխի պաշտպան–դրութեան մէջ, բառնալով վերջին հետքերն ազատ–փոխանակութեան, որ նախորդ Թորհրդարանաց որոշմամբ հաստատուած էր։

* *

Պ. ՏԸ ԼԷՍԷՊՍ

Պ. տը Լէսէբս և Սուէզի ջրանցին Տնօրէն ժողովոյ անդամք նախընթաց շաբաթու մէջ հայկերոյթ մը տուին Մինչազգային Ցանձնաժողովոյն անդամաց, որք ջրանցին վիճակը քննած և հարկ եղած բարեփոխմանց և ընդարձակմանց համար։ Միջազգային Ցանձնաժողովին, որ կարգադրեց զայս խնդիր, կը ներկայացնէ համայն քաղաքակիրթ Տէրութիւններն, և ազատոյց մ'է մեծ ընդհանուր համակրանք կ'ազդէ խաղաղասէր գործ մը։ Ի սկզբան այնչափ դժուարութիւններ, դժկամակութիւններ ու թշնամութիւններ յարուցանող ձեռնարկի մը նկատմամբ այժմ տեսնուած ներդաշնակ համաձայնութիւնը բարի օրինակ մ'եղած է ընդհանուր խաղաղութեան։

Տնօրէններէ մին, պատասխանելով այն քաղաքերիշ բանից զրոյ Պ. տը Լէսէբս ուղղած էր առ պաշտօնակալս ջրանցին, ըսաւ թէ Սուէզի ջրանցն յեզափոխած է աշխարհագրութիւնն, և նպաստած է քաղաքակրթութեան յաղթանակին։

Հոլանդայի պատուիրակ Պ. Տիրքս բաժակ առաջարկեց Պ. տը Լէսէբսի կենաց, յուսալով թէ իւր ձեռօք կարող պիտի լինի ընդարձակել Սուէզի ջրանցն, ինչպէս բացաւ զայն, շինել նաև Բանամայի ջրանցն, և տարիներով վայելել զոր ինչ ստեղծած և կատարած է։ (Պ. տը Լէսէբս իբր 80 տարեկան քաջակազմ ծերունի մ'է։)

Անգլիացի պատուիրակ Սըրձ'ոնթուտ ենօրէններուն կենաց բաժակ առաջարկեց, և դիտեց որ վերջին հնդամեայ շրջանին մէջ ջրանցին հասոյթներն աւելի քան կրկնապատկեալ են, և այս բարգաւաճում անընդհատ շարունակելու յոյս կուտայ։

* *

ԱՊՈՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հարաւային Ամերիկայի վերաբերեալ հետաւորեալ հատուածը կը կարդանք Մանթիէօր Օրէանիւլի շաբաթ աւուր քաղաքական տեսութեան մէջ։

«Անցեալ երեքշաբթի արդէն խօսեցանք այն արշաւանաց վրայ որում Արժանդինի Հանրապետութիւնը ձեռնարկած է, ընդդէմ Սաքոյի հնդիկ–սեւամորթի բնիկներուն։

«Հանրապետութեան պատերազմական նախարարն արշաւող բանակին ընդհանուր հրամանատար Վիքտորիքա զօրավարէն ստացած է ցաւալի լուր մը թէ, Սգուդվորտս զօրավարն, (հրամանատար ալ թեւին, որ կը գործէր Հուճապիպայի անապատին մէջ,) մեռած է այն ծանր վէրքէ զոր յայտնի է թէ վերջին ճակատամարտի մը մէջ ստացած էր։

«Վիքտորիքա զօրավարին ձախ թեւը կը շարունակէ իւր յառաջխաղացութիւն Քոռոսպա գետին երկայնութեամբ, բայց տակաւին 200 մղոն հեռի կը գտնուի Պերէպայի ռազմագիտական կարեւոր դիրքէն, ուր պիտի համախմբուի ամբողջ բանակը, տաք եղանակն անցուցեալ և օգնութեանց սպասելու համար, որպէս զի աշնան յարձակողական վերսկսի։

«Սեւամորթ–հնդիկներու ապստամ-

—= 7 =—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ Դ.

ՏԻԿԻՆ ԿԼԷՆԱՐՎԱՆԻ ՄԷԿ ՈՒՈԱՋԱՐԿՆ

Հայրն, որ Սէնթ–Քաթրին Զրոչ եկեղեցւոյն երէցն էր, կասարեալ կրթութիւն մը ստացած էր Նոնա, խորհելով որ զնասակար չէր կրնար լինիլ երբէք, մինչեւ իսկ երբոր ուղեւորութիւններ ընող նաւապետաց։

Իւր առաջին հեռաւոր ուղեւորութեանց միջոցին, Նոնա իբրեւ երկրորդ, և վերջապէս իբրեւ նաւապետ, իւր գործերն յաջողած էին, եւ Ռոպէրթ Հարրիի ծնանելէն քանի մը տարի յետոյ բաւական հարստութեան տէր եղած էր։

Յայնժամ մեծ խորհուրդ մը յղացաւ, որ իւր անունը ժողովրդական ըրաւ Ակովսիոյ մէջ։ Ինչպէս Կլէնարվան և այլ Լովլենսցի քանի մը մեծամեծ ընտանիք, Կրանթ ալ սրտով, եթէ ոչ իրօք, բաժնուած էր բրնակալող Անգլիայէն։ Իւր երկրին շահերն յոյժ տարբեր կը նկատէր Անգլոյ–Սաքսոնաց շահերէն, և անձնապէս զարգացումմը տալու համար անոնց, որոշեց Ակովսական ընդարձակ գաղթականութիւն մը կազմել Ովկիանիոյ ցամաք երկիրներէն միոյն մէջ։ Արդ եօք ապագային համար անկախութի՞ւն կ'երազէր, որուն օրինակը տուած էին Ամերիկայի Միացեալ–Նահանգներն. այն անկախութիւն, զոր Հնդկաստան և Աւստրալիա ալ անշուշտ պիտի ձեռք բերեն օր մը։ Թերեւս կռահել իսկ տուած էր իւր այս գաղտնի յոյսեր։ Ուստի գիրաւ կը հայցուի որ կառավարութիւնը չուզեց ձեռնտու լինիլ անոր այս գաղթականական խորհրդին։ Մինչեւ իսկ այնպիսի ոգուութիւններ յարոյց անոր դէմ, որք ուրիշ ամէն երկրի մէջ կը մեռցնէին մարդը։ Բայց Կրանթ չկմտուեցաւ. հրաւէր կարդաց իւր երկրակցաց հայրենասիրութեան. իւր հաւրստութիւնն իւր դատին ծառայութեան նուիրեց. նաև մը չմնաց, եւ իւր զաւակներն իւր մարքրոջ դստեր խնամոց յանձնելով, ընտիր նաւաստեաց օժանդակութեամբ 1861ին ճանբայ ելաւ Խաղաղականի մեծ կղզիներն երթալ այցելու։ Տարւոյ մը չափ, մինչեւ 1862 մայիս, լուր առնուեցաւ իրմէ. բայց Քալաոյէն մեկնելէն ի վեր, այն է յունիս ամէն ի վեր, Պրէքռնէա եռակայմին խօսքը չլսուեցաւ, և ծովային Կոպէրն Մարքնէ լրագիրը լուր մը չհրատարակեց նաւապետն վիճակին վրայ։

Այս պարագայից մէջ մեռաւ Կրանթի պառաւ մարքրեր որդին, և իւր երկրորդ միանակ մնացին աշխարհի մէջ։

Մարի Կրանթ տասնեչորս տարու էր այն ժամանակ։ Իւր քաջարի հոգին չ'ընկրկեցաւ իւր այս վիճակին առջեւ, և բովանդակ ոչ անձնուէր եղաւ իւր դեռ տղայ եղբօր։ Հարկ էր դաստիարակել, կրթել, խնայողութեամբ, խոհեմութեամբ և ուշիմութեամբ. գիշեր ցերեկ աշխատելով, ինքզինք բոլորովին իւր եղբօր տալով և ամէն բան իւր անձին զլանալով, քոյրը կարող եղաւ դաստիարակել զեղջայրն, և մայրական պարտականութիւններ կատարեց արիաբար։

Այդ, այս երկու տղայք՝ ազնուական յանձնառեալ ազգատութեան սրտաշարժ վիճակի մէջ կ'ապրէին, քաջաբար մաքառելով թշուառութեան դէմ։ Մարի իւր եղբօր վրայ միայն կը խորհէր, եւ երջանիկ ապագայ կ'երազէր անոր համար։ Իրեն համար, ուա՛ղ, Պրէքռնէա մշանջենապէս կորած էր, և իւր հայրը մեռած։ Ուստի աւելորդ կը համարինք նկարագրել անոր սրտայուզութիւնն, երբոր Թէյնշէ մէջ հրատարակեալ ծանուցումը դիպուածով աչքին հանդիպեալ՝ յանկարծ կորզեց զայն իւր յուսահատութենէն։

Կարելի չէր վարանիլ. անմիջապէս որոշեց ընելիքը։ Թէ եւ հարկ լինէր իսմանալ թէ Կրանթի նաւապետին մարմինն ամայի ծովերի մը վրայ քայքայեալ նաւու մը մէջ գտնուած էր, այս լուր աւելի լաւ էր քան զայն անպուլ կասկած յաւիտենական տանջանք անծանօթին։

Ամէն բան յայտնեց իւր եղբօր, և նոյն օրն, այդ երկու տղայք՝ Բէրթի երկաթուղիէն ճանբայ ելնելով՝ իրիկունը Մէլբուրնի հասան, ուր Մարի, այնչափ սրտատանջութենէ յետոյ, նորէն յուսալ սկսաւ։

Ահա այս սրտաճմլիկ պատմութիւն ըրաւ Մարի՝ տիկին Կլէնարվանի առջեւ, ամենասրտդ կերպիւ, առանց մտքէն անցուցնելու թէ այս ամէն բանի մէջ իւր տառապանց երկար տարիներուն մէջ՝ իւր ցաւալուծաբար վարուած էր. բայց տիկին Կլէնա մտածեց, անոր տեղ, և քանի մ'անդամ, առանց իւր արտասուքը ծածկելու, Կրանթ նաւապետին երկու զուարակներն իւր թեւերուն մէջ սեղմեց։

Գալով Ռոպէրթի, կը թուէր թէ տառապին անդամ կը լսէր զայս պատմութիւնս. աչքերը խօսքոր բացած մտիկ կ'ընէր իւր քրոջ խօսքերը, կը հակնար անոր ամէն ըրածներն, ամէն քաջութիւններն, և վերջապէս, անոր փոխարէնելով.

—Ա՜հ, մայրիկս, սիրելի՛ մայրիկս, դո՞ւն՝ առանց կարենալ բանելու զայս ոչինչն, որ արդէն խորէն կ'ելնէր։

Այս խօսակցութեան միջոցին, դիշերը կատարելապէս եկած էր։ Տիկին Կլէնա, երկու տղայոց խնամութիւնը նկատելով՝ չուզեց երկարել զայս խօսակցութիւն։ Մարի Կրանթ և Ռոպէրթ իրենց սենեակը տարուեցան, և անդ ննջեցին՝ լաւագոյն ապագայ մ'երազելով։ Անոնց մեկնելէն յետոյ, տիկին Կլէնա կոչել տուաւ հաղարապետն, և պատուեց նոա այն իրիկուան ընթրիք։

—Ի՞նչ պատուական աղջիկ է եղեր այդ Մարի Կրանթ, ըսաւ Մաք Նասպ, երբոր իւր հօրեղբօր աղջիկն ըրած պատմութիւնը ըսեց։

—Տա՛ր երկինք որ այրս յաջողէր իւր ձեռնարկին մէջ, պատասխանեց տիկին Կլէնա, վասն զի այս երկու աղջոց վիճակը սարսափելի պիտի լինի։

—Պիտի յաջողի, պատասխանեց Մաք Նասպ, ապա թէ ոչ, ծովակալութեան Լորտերը Բորթլէնտի քարերէն աւելի կարծր սիրտ պարտին ունենալ։

Հաղարապետին այս վստահութեան հակառակ, տիկին Կլէնա դիշերը մեծ երկիւղի մէջ անցուց և վայրկեան մ'իսկ չկրցաւ հանգիստ առնուլ։

Հետեւեալ առաւօտ, Մարի Կրանթ և եղբայրն՝ արշալուսին ելնելով՝ դղեակին մեծ բակին մէջ կը ման ելնէին. յանկարծ կառքի մը չռնչիւն լսուեցաւ։ Լորտ Կլէնարվան Մէլքոլմ–Քալ կը վերադառնար ամենայն արագութեամբ իւր ձիոց։ Իսկոյն տիկին Կլէնա, բակն իջաւ հաղարապետին հետ և վազեց իւր ամուսնոյն առջեւ։ Այս վերջինս տխուր, յուսավրէպ և զայրացած կը թուէր։ Իւր կինը թեւերուն մէջ սեղմեց առանց խօսք մ'ընելու։

—Է՛, Լաուրա՛, գոչեց տիկին Կլէնա։

—Է՛, սիրելի՛ Կլէնա, պատասխանեց Լորտ Կլէնարվան, այս մարդիկ սիրտ չունին։

—Ի՞նչ, մերժեցի՞ն։

—Այո՛, չուզեցին նաև մի տալ ինձ. ըսին թէ ընդունայն միլիոններ ծախսեցան փնտուելէ դադրելու համար զՖրանքլին։ Ըսին թէ դատուած գրութիւնը միանգամ, անհասկանալի է։ Ըսին թէ այդ դժբաղդներուն անօգնական մնալն արդէն երկու տարւոյ հասած էր եւ թէ քիչ յոյս կար դտնելու։ Պոռնցին թէ, Հնդկաց ձեռքն ընկնելով երկրին ներսերը տարուած էին անշուշտ, թէ կարելի չէր Բաթարսիոյ բովանդակ երկիրն հետախուզել՝ երեք մարդ — երեք հոգուտան այս միջոցիս, դոհացուցմ տալու համար բրիտանական ազգին վիրաւորեալ հպարտութեան։ Եթէ Նախարարութիւնը ցարդ սխալած էր, այժմ որոշ փոփոխութիւն մը կը տեսնուի իւր ընթացքի մէջ, և եթէ երկիրն ընթացքի փոփոխութեան կը փափաքէր, յարմարագոյն պիտի դատէ որ օրուան Նախարարութիւնն ի գործ դնէ զայդ փոփոխութիւն քան պահպանողական նոր Նախարարութիւն մը, որուն կը պակսին զօրութեան այլ և այլ տարերք։

Բայց այս նկատումներէ զատ կայ ուրիշ նկատում մը, որով անհաւանական է որ Սըր Սթաֆորտ Նորթքոդի առաջարկած պարսաւը քուէարկուի և իյնայ Պ. Կլատսդոնի Նախարարութիւնն։ Այս նկատումն՝ Պ. Կլատսդոնի անձնական ազդեցութեան առաւելակշռութիւնն է։ Արտաքին խնդիրներու մէջ ինչպիսի սխալներ ալ գործած լինի, Պ. Կլատսդոն, ժողովրդական ազատութեան դատին մատուցած կարեւոր ծառայութեամբ, ջերմ համակրանք կ'ազդէ անգլիական ժողովրդեան ստուար մեծամասնութեան, համակրանք զոր նոր ժամանակաց մէջ ո՛չ մէկ անգլիացի Նախարար վայելած էր։ Տակաւին անցեալ տարի Պ. Կլատսդոն ի գլուխ հանեց ազատական մեծ բարեփոխումի մը, ընտրողութեան իրաւունք տալով երկու միլիոն քաղաքացւոց ու գիւղացւոց, որք ժողովրդական խոնարհագոյն դասուց կը պատկանին։ Ընտրողութեան ծրագրոյն քուէարկումէն յետոյ, կը մնար երեսփոխանական աթոռոց վերաբաշխման ծրագիրն, որոյ սկզբունքն արդէն երկու կուսակցութեանց կողմէ ընդունուած է, այլ ուրոյ պարագայք պիտի որոշուին այս տարւոյ նստաշրջանին մէջ։ Թորհրդարանն և երկիրն անշուշտ ժամանակ պիտի տան ազատական Նախարարութեան, բարեփոխման այս մասն ևս ամփոփելու, յոյսէ յետոյ Անգլիոյ ներքին աշխարհավարութիւնը նոր ուղղութիւն մը պիտի ստանայ։ Զանազան դատու գործաւորաց հողագործ մշակաց, ցարդ ընչատեր դասուց ներկայացուցիչներէն միայն բաղկացեալ Թորհրդարանի մը մէջ ուղղակի ձայն ունենալով, նոր մխուլ մը պիտի տան այն բարեշրջական շարժման, որուն Անգլիա կը հետեւի իւր մեծ Եւզատիոսութենէ ի վեր։ Կ'ըսուի թէ Պ. Կլատսդոն իսկ մտադիր է, այս տարւոյ նստաշրջանին վերջին, այսինքն աշնան մէջ, կոչում մ'ընել նոր ընտրողաց քուէին, լուծելով արդի Թորհրդարանն։ Այն ատեն երկիրն առիթ կ'ունենայ վճռելու թէ Պ. Կլատսդոնի Նախարարութիւնը պարտի՞ շարունակել թէ տեղի տալ պահպանողական Նախարարութեան մը։

Ուստի, կը կարծենք թէ Սըր Սթաֆորտ Նորթքոդի պարսաւանաց առաջարկը մեծամասնութեան քուէն չպիտի ստանայ այս անգամ՝ և, եթէ Նախարարութիւնն հանրային կարծեաց հանքին ընդդէմ չերթայ օրուան արտաքին խնդրոյ մէջ, պաշտօնի վրայ պիտի կրնայ մնալ մինչեւ որ ինք իսկ լուծէ Թորհրդարանն և դիմէ ընդհանուր ընտրութեանց վճռոյն։

* *

Ի ՏԱԼԻԱ

Վերջին դէպքերն ուշադրութեան հրաւիրեցին Իտալիոյ ցամաքային և ծովային զօրութեանց վրայ։ Իտալական բանակին այժմու կազմակերպութիւնն որոշուած է 1882ի և 1883ի օրինօք, որով կարեւոր յաւելումներ եղած են երկրին զինուորական զօրութեանց վրայ։ 1885 յունուար 1ին, Իտալիոյ մշտապէս դրօշի ներքև գտնուող զօրաց թիւն էր 750,765։ Առաջին կարգի պահեստի զօրաց թիւն էր 341 230, և երկրորդ կարգի պահեստի զօրաց թիւն՝ 1,021,954, ընդ ամենն 2,113, 969 (երկու միլեոն, հարիւր տասներեք հազար, ինն հարիւր վեթասուն և ինն)։

Իտալական բանակը ֆրանսականին նման կը կազմուի ամէն տարի զինուոր գրելով 20 տարին լրացուցած երիտասարդներէ։ Բայց զինուորական ծառայութեան պայմանաժամը շուտով լրացնել ուզողները կ'ընդունուին 18 տարեկանի մէջ իսկ, և կը ծառայեն երեք տարի։ 1884ին գրուած զինուորաց թիւն էր 75,000. այս տարի պիտի գրուին 80,000 զինուորք։ Մշտական բանակին համար գրուած զինուորք կը ծառայեն 3 տարի հետեւակազօրաց կամ 4 տարի հեծելազօրաց մէջ, յետոյ որպէս պահեստի առաջին բանակին մէջ կ'անցնին և ապա երկրորդ բանակին մէջ, այնպէս որ միայն 40 տարեկանի մէջ կը վերջանայ զինուորական ծառայութեան պարտաւորութիւնը։ Դիրաքանչ դաստիարակութեամբ մը օժտեալ զինուորներու թոյլտուութիւնք կը լինին։ Ինն ամիս մը անցուցեալ յետոյ, 12 ամիս կը ծառայեն բանակին մէջ. յետոյ, երկրորդ քնուութիւն մ'ալ անցուցեալով, պահեստի երկրորդ բանակին մէջ կը մնանեն։

Իտալիոյ ցամաքային բանակին մշտապէս կը հրամայուին 12,914 ըսպայք, պահեստի ունենալով 2,939 ուրիշ սպայներ։ Ասոնցմէ զատ, առաջին կարգի պահեստի բանակին մէջ կան 2,016 սպայք և երկրորդ կարգին մէջ 3,281 սպայք։—Արդի պատերազմական նախարարը շատ կ'աշխատի բրուտական օրինակին վրայ կազմակերպելու և կրթելու իտալական սպայակոյտն։ Իւրաքանչիւր սպայ երկերկու տարի պաշտօն կը վարէ բանակին չորս ճիւղերուն մէջ, (հետեւակազօրք, հեծելազօրք, ռմբաձիգ զօրք և մարտկոցաչէն զօրք)։

Դալով նաւային զօրութեան, 1885 յունուար 1ին իտալական նաւատորմը բաղկացեալ էր 112 մարտանաւերէ, որք կամ շինուած են, կամ շինուելու վրայ են։ Այս մարտանաւք կը բաժնուին սապէս.—15 հատ առաջնակարգ զրահաւորք, որք կը տանին 100 թոնէլադաւոյց վիթխարի թնդանօթներ. 7 հատ երկրորդ կարգի զրահաւորք. մնացեալք անզրահ են. 11 հատ առաջնակարգ թորփիլակիր շրջագիտաւ, յորմէ 18 ևս կը շինուին, և 11 հատ երկրորդ կարգի։ Առաջնակարգ մեծագոյն զրահաւորն է Լէբանդօ, որ ունի 18,000 ձիաւ ոյժ և 13,700 թոնէլադօ կամ տակառաչափ պարունակութեան ոյժ։ Զրահն ունի 19 անգլ. մատ հաստութիւն. կը կրէ 4 հատ 100 թոնէլադաւոյց։ Թնդանօթք և 15 հատ ալ 4 թոնէլադաւոյց։ Տոնէլէօ և Տանդոլօ ունին 22 մատ զրահի հաստութիւն, և 7,700 ձիաւ ոյժ։ Իրաւէ յար

բութեան պետք, ժուժալ, կերեւի թէ կը գտնուի միշտ ի խաթաթ։ Անոր դիտաւորութեանց վրայ բնաւ տեղեկութիւն չկայ։

«Վիքդորիքա զօրավարն տոյդ բան մը չի գիտեր նաև քաջ և յանդուգն Կորիէնդէսի վիճակին վրայ յորմէ հետէ նորա պաշտպանած քաղաքն ինկաւ ի ձեռս սեւամորթ–հնդկաց։ Նորա մահուան լուրը բոլորովին տոյդ չէ տակաւին, թէեւ այս լուրը ծանուցուած էր նաեւ ինչ ինչ նամակներու մէջ, որք գտնուած են վերջին ճակատամարտներու մէջ սպանեալ տպաստարաց վրայ։

«Առ այժմ, Վիքդորիքա զօրավարին ձախ թեւը թողած է Կամպայի դիրքը, զոր կը գրաւէր գեռին վրայ։

«Երկու կամ երեք ամսէն, Վիքդորիքա զօրավարն իր տրամադրութեան ներքեւ պիտի ունենայ 25,000 զօրք, և կը յուսացուի որ յայնժամ կարող պիտի լինի քալել Խարաթի վրայ և տիրել այդ ամուր և կարեւոր քաղաքի։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պատրիարքական Դեր. Տեղապահ Հայրը շաբաթ առաւօտ գառատական պաշտօնատունը գնաց, Բ. Դրան և Ազգ. Պատրիարքարանի միջեւ տեւական մնացած ամուսնական քանի մը խնդրոց համար Վսեմ Բեռամիլ փաշայի հետ տեսակցելու, սակայն Ն. Վսեմութիւնը Շէյխ–իւլ–Իսլամի դուռը գնացած լինելուն պատճառաւ, չկրցաւ տեսնուիլ։

Կը կարծուի թէ Ն. Գերազանցութիւնն այսօր եւս պիտի երթայ գառատական պաշտօնատունն։

Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան Պատրիարք Հօր ընտրութիւնը շնորհաւորող հեռագրեր սկսան գալ ի Պարիզ, այլ և այլ գաւառներէ։

Իսկ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսն ուղղակի յերուսաղէմ ուղղած է իւր շնորհաւորական հեռագիրն, որպէս իմացանք իւր Կ. Պոլսոյ գործակալէն։

Թէեւ Փէրշէմպէ Պաղարի ֆրանսերէն թերթն յայտարարած էր թէ ինք Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքի ծագումը քննելով ծառայութիւն մը կը մատուցանէ Կայսերական կառավարութեան շահուց, Բ. Դուռը շաբաթ օրն այս տեսակ քննութիւններն ու վիճաբանութիւններն արդիւնց թէ՛ յիշեալ թերթին և թէ՛ ուրիշ ամեն տեղական լրագրաց։

Դոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ մայրաքաղաքիս այլ և այլ կողմերն երեւնալ սկսող խաչագողցիրայ մեր շաբաթ աւուր թուով գրած հատուածքն ընդհանուր ուշադրութեան առարկայ եղած է։ Իւսկիւտարի Սէրամիէի քարոզիչ Դեր. Գրիգորիս Եպիսկոպոս Ալէքսանճեան երէկ յատուկ ծանուցմամբ հրաւիրեց ժողովուրդն զգուշանալ այդ խարերայներէ, որք քահանայական փիլոնին ու գլխարկին տակ ներկայանալով հայ ժողովրդեան ռամիկ դասուն՝ կը յայտնին անոնց կարեկցութիւնն ու համակրութիւնը շահիլ և այսպէս ի գործ դնել իրենց դժուած շահադիտութիւն։

Թէհրանի ազգայնոց կողմանէ շնորհակալեաց ուղերձ մը զրկուեր է առ վեհափայլ Ցարերի պէյ՝ առ խորհրդական Նախարարութեան արտաքին գործոց։ Նորին վեհութիւնն երբ Օսմանեան դեսպանութեան պաշտօնով Թէհրան կը գտնուէր, անդ Հայկական վարժարանի մը շինութեան ու հատատութեան համար մեծ հոգ ու խնամ տարած, և հանդանակութիւն իսկ բացած է՝ հանդանակողաց գլուխն անցնելով։ Ահա այս պատճառաւ է, որ շնորհակալեցին մատուցանել Նորին Վսեմութեան։

(Փառք)

Աւստրիկ Հայոց Միացեալ Ընկերութեանց ի Նպատս տրուելիք Պարահանդիսի Կարգագիրքն անխմրին Պատանդամոց անուանքն զրոս խոստացած էինք հրատարակել։

Անդամ կարգաւոր Ցանկանողքն

Տեարք։

Յոսիքը Մ. Հ., Ընդհ. Տնօրէն Օսմ. Կ. Պանքային, Նախագահ։
Մաքսուտ Սեսրուհ էֆէնտի, Նախագահ Տն. Ժող. Թրամիէյի Ընկ., Դեր–Նախագահ։
Խաչատուր Մկրտիչ, Դանդիպոտ։
Նորատունկեան Յարութիւն, Քարտուղար։

Տեարք

Աստիարեան Պօղոս. Բարաղամեան Տիգրան. Գալանֆեան Արամ. Կուսումիեան Տիգրան էֆ., (Անդամ Վերաքննութեան Ատենի) Խաչերեան Բեհրամ. Թաշճեան Սարգիս էֆ., Թորոսեան Յովհաննէս էֆ., Թօփալեան Գէորգ. Խումարեան Կարապետ էֆ., (Անդամ վճռաբեկ Ատենի) Կիւրջինեան Սերոբէ. Կիւրջինեան Պատրիկ. Հալաճեան Բարսեղ էֆ., Համեան Խաչիկ. Հարենց Աւետիս. Պաբոն Հէնրի Հանրի, (Տնօրէն «Թիանկուլ» լրագրոյ) Մէրիէմ–դուլի Աղէքսանդր. Նուրեան Յովհաննէս էֆ., (Անդամ Պետական խորհրդոյ). Շամանճեան Գրիգոր, Ռենճեան Աբրիկ էֆ. Զերայ Միհաս. Պապոեան Պապի. Պարսճի Ժապ, Պէյլերեան Եղիա. Պէյլերեան Խոսրով. Տը Զունդ Ա., Սամանճեան Գէորգ. Սաղաքեան Յովհաննէս. Սրվանճեան Կարապետ էֆ. Սմիրնոֆ Ֆ., (Հաշուապալ–քննիչ Օսմ. Կ. Պանքային) Տամատեան Ստեփան, (Պրտօնատէր «Արեւելք» օրագրոյ) Տօմանճէ Ս., (Թղթակից «Թան» լրագրոյ) Փորթուգալ Միքայէլ էֆ. (Նախագահ Բարձ. Ատենի Մաքսատան Վերատեսչութեան) Քէրիաքօբուլ, (Տնօրէն «Ֆիար տիւ Պոսֆոր լրագրոյ) Օգոստինոս Աֆտոն։

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿ. ՀԱՅՈՑ

Շնորհակալութեամբ կը ծանուցանենք թէ հետեւեալ նուիրատուութիւնք եղած են Հայոց Միացեալ ընկերութեանց։

Եէնիգափուի Պատ. Մասնախմբի ձեռամբ հանգանակեալ, Ս. Մինդեան տոնի առթիւ, տեղւոյն Ս. Եկեղեցւոյն մէջ՝ դահ. արժ. 340։ Դարձեալ Եէնիգափուի Պատ. Մասնախմբէ՝ 1,000։ Գասդրիւղի Պատ. Մասնախմբէ (երկու անդամէն) 1,400։ Խասդիւղի Պատ. Մասնախմբէ՝ 400։ Զմիւռնիոյ սդպիսիներէն Վսեմ. Յովհաննէս էֆ. Սպարթալեանի կտակած տարեկան տոկոսքնիք՝ 0. Ո. 5½։ Մեծ. Տիգրան էֆ. Ուսկեանէ, իւր տարեկան նուէրն 0. Ո. 1։ Մեծ. Գէորգ էֆէնտի Ալանեանէ՝ «Ինգիլիսիւն» 20 օրինակ։ Սամփան էֆ. Աբրիկեանէ՝ «Պատկեր Եկեղեցեաց վարդապետութեանց եւ ձեւերու տարբերութեանց» 15 օրինակ։ Նիկոմիդիոյ ազգայիններէ Մեծ. Աբրահամ էֆ. Մատթէոսեանէ՝ «Թալիսմէը լիսանը Օսմանի» 20 օրինակ։ Մեծ. Սարգիս էֆ. Մամբրեան (սօպամի) ինչպէս անցեալ տարի, այս տարի եւս բարեհաճեցաւ Ընկերութեան դրասենեկի սօպաները նորոգել ու վերեղել ձրիաբար։

Ի դիմաց Հայոց Միացեալ Ընկ.
Տնօրէն Ժողովոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
Գ. Զոհրապ — Գ. Յ. Յովսէփեան

Կ. Պոլիս, 7/19 փետր. 1884
Ղալաթիա, Կէօչէ–Օղլու խան

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Բուսէրլի–Պէյլերպէյլիութեան ասպահան արուեցաւ Դոլմանի կառավարիչ Շեբիբ պէյի։

Տիարպէքիրի կուսակալութեան կեդրոնական կառավարիչ Շաքիր էֆէնտի՝ Դանեայի կուսակալութեան կեդրոնական կառավարիչ

Դանեայի կուսակալութեան կեդրոնական կառավարիչ Խոճէմ էֆէնտի՝ Տիարպէքիրի կուսակալութեան կեդրոնական կառավարիչ

Ասիրի կառավարիչ Թէրիգ Ահմէտ Թէյդի փաշա եէմենի կուսակալ,

Ռուսաստի Բէսիք զօրաց Թէրիգ Մուսա Բեռզիմ փաշա՝ Պէնկազիի կուսակալ և զինուորական հրամանատար անուանեցան։

Զարդարդ կարգի մէճիտիէ պատուանշան արուեցաւ Բանկալթիի արքունի զինուորական վարժարանի դասատուներէն հարիւրապետ Մէհմէտ Թահիր էֆէնտիի և Դասթամանիի անտառաց փոխ–տեսուչ Յաւիհ էֆէնտիի։

Իւլայի երկրորդ ատիճան՝ Ատանայի դատական քննիչ Ահմէտ պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան՝ Աւստրիոյ կայսեր պատուոյ սենեկապետ Ժան տը Մաւրոյեէնի պէյի թոռ Պ. Շարլ Վոթիրպաղի,

Առաջին կարգի Շէֆգաթլիի պատուանշան Կ. Պոլսոյ Բուլմանական նախորդ դեսպանի ամուսին տիկին Օլկայի,

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթլիի պատուանշան՝ Կ. Պոլսոյ Գերմանական դեսպանատան գործակատար Պ. Հիրշֆէլտի տիկնոջ։

Շաբաթ օրը փութացինք ծանուցանել թէ երկաթուղեաց միացման գործն Օսմանեան Կ Պանքային և Փարիզի Բանթուար ա'էսքնթի գրամատան յանձնող կայսերական հրամանագիրն եղած է։

Այս շինութեան համար մէկ կողմէ յիշեալ երկու գրամական հատատութեանց, և միւս կողմէ Բ. Դրան միջև կնքեալ առժամեայ պայմանագիրը տասն յօդուածէ կը բաղկանայ, որք հետեւեալ որոշագրութիւնները կը պարունակեն,

Օսմ. Կ. Պանքան և Բանթուար ա'էսքնթի գրամատունն յանձն կ'առնուն, մէկ ամսուան միջոցի մէջ, Բուսէրլիի երկաթուղեաց միացման գիծերու շինութիւնն ստանձնող Ընկերութիւն մը կազմել 30 միլիոն ֆրանք գրամագլխով, 600 բաժնի վրայ, իւրաքանչիւրն 50,000 ֆրանքնոց, որոց մէն մի բաժինն ալ կընայ 500 ական ֆրանքնոց մասերու տարարաժանիլ։

Այս գրամագլխոյն մէկ չորրորդին վճարումէն յետոյ, Ընկերութիւնը վերջնապէս պիտի հաստատուի։ Ընկերութեան կեդրոնը պիտի լինի ի Կ. Պոլիս, իսկ վարչական խորհուրդն ի Փարիզ։

Այս ընկերութիւն պիտի կառուցանէ՝ Իւսքիւտարէ–Վրանիա սերպիտական երկաթուղեաց, և Սարամպէյէ–Վաքտաել պուլղարական երկաթուղեաց հետ միացման գծերը, մէն մի քիլոմէթրն 175,000 ֆրանքի։ Այս շինութեանց համար հարկ եղած գիտինները Կայս. կառավարութեան կողմէ պիտի յանձնուին Ընկերութեան։

Ընկերութիւնը վարի մը պիտի բանայ Կայս. կառավարութեան համար, իւր գանձէն հոդալով շինութեան բոլոր ծախքն, ինչպէս նաև ընկերութեան յանձնուելիք գետինները գնման ծախքերն։ Ընկերութիւնն իւր այս կանխավճարին համար 6 առ % տոկոս մի պիտի ստանայ. որոշուելիք գլխավճարն այն կերպով պիտի հաշուի, որ քսան և հինգ տարուան մէջ կատարուի։ Ի հաշիւ տոկոսաց է գլխավճարին՝ վճարմունք պիտի լինին ամեն տարւոյ ապրիլ 13ին, սկսեալ 1884 ապրիլ 13էն։

Ընկերութեան կողմէ լինելիք կանխավճարին փոխարէն՝ Կայս. կառավարութիւնն իւր երաշխաւորութիւն ցոյց պիտի տայ շինուելիք գծերուն վրայ դեբաս մը, այդ գծերուն շահագործումէն Կայս. կառավարութեան ինկած զուտ հասոյթն, ինչպէս նաև Սելանիկի և Պրուսայի գաւառաց ոչխարի տարոյ առաջին գանձումներն։ Այս կերպ թողուած գումարը՝ տարուէ տարի վճարուելիք գումարէն 20 առ % աւելի պիտի լինի։

Սելանիկի և Պրուսայի գաւառաց ոչխարի տուրքէն ընկերութեան թողեալ հասոյթն Օսմանեան Կ. Պանքային ձեռամբ պիտի գանձուի։ Հաւաքման, դրամի տարբերութեան և ի Կ. Պոլիս առաքման ծախքերն Օսմանեան կառավարութեան հաշուոյն են։ Նմանապէս Օսմանեան Կայս. Պանքան ի հաշիւ ընկերութեան պիտի գանձէ երկաթուղեաց միացման գծերու շահագործման հասոյթն։ Ընկերութիւնը և վաւերացման գործն ընկերութեան թողուած է, այդ հասոյթից կանոնաւոր գանձումը դիւրացնելու համար։

Դրամագլխոյ և տոկոսաց ընթացիկ հաշիւները պիտի փակուին ամեն տարի։ Եթէ ընկերութեան կանխավճարին փոխարէն վճարելի գումարէն աւելի հասոյթ դայանայ, յաւելեալ գումարը Կայս. գանձուն կը տրուի։ Հակառակ պարագայի մէջ, բացը պիտի կարգադրուի Օսմանեան մաքսատանց վրայ տրուած պարտամուրհակով մը։

Ընկերութիւնը նախապատուութեան իրաւունք ունի երկաթուղեաց գծերու շահագործման համար, այն պարագայի մէջ, յորմէ Կայս. կառավարութիւնն յետս առնու զայն և չուզէ ուղղակի կերպիւ բանեցնել զայն։

Այս առաջ թուած լրագրաց մէջ հետեւեալ պաշտօնական ծանուցումը կը տեսնենք երկաթուղեաց միացման խնդրոյն նիւթոմամբ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ Եւրոպական Թուրքիոյ երկաթուղեաց միացման գիծերու շինութեան համար Պարոն Հիրշի կողմէ ներկայացեալ առաջարկութիւնը անընդունելի դատուելով, նախարարաց խորհուրդն որոշեց 1 այս շինութեան գործն յանձնել այն զրամատերաց խմբակին, որ Օսմանեան Պետութեան օրինաց համաձայն և դատարանաց առջեւ դատելի լինելու պայմանաւ յանձն կառնու զանոնք։ Զ՝ մէկ կողմէ Օսմանեան կառավարութեան և միւս կողմէ Պարոն Հիրշի և Եւրոպական Թուրքիոյ երկաթուղեաց ընկերութեան միջեւ առկախ մնացած խնդիրներն իրաւարարութեան մը յանձնել։ Յ՝ Կայս. կառավարութեան կողմէ իրաւարար կարգել դատական նախարարութեան խորհրդական Վահան էֆ. և վճռաբեկի ատենի անդամ Բիղա պէյը։ Դ՝ հրաւիրել միւս կողմն, որպէս զի իւր իրաւարարներն ընտրէ մէկ ամսուան միջոցի մէջ, ինչպէս կը տրամադրէ պայմանագիրն, և իրողութիւնն հանրութեան ծանուցանել։

Վ.Հ. Սուլթանն Կայս. հրամանագրով վաւերացուցած է նախարարաց խորհրդոյ այս որոշումն։

Սոյն որոշման գործադրութիւնն յանձնուած է հանրօգուտ շինութեան նախարարութեան, և Վսեմ. Վահան էֆէնտի և Բիղա պէյ իրաւարար կարգուած են Օսմ. կառավարութեան կողմէ։

Օսմանեան Կ. Պանքայի և Բանթուար ա'էսքնթի գրամատանց ներկայացուցիչք շաբաթ օրն հանրօգուտ շինութեանց պաշտօնատունն երթալով, երկաթուղեաց միացման գիծերուն շինութեան պայմանագիրն ստորագրեցին։

Կ'քսուի թէ Պերլինի ռուսական դեսպան Օրլոֆ իշխանին հրաժարումն, դեսպանական փոփոխութիւն մը տեղի պիտի ունենայ, որոյ մէջ է նաեւ Կ. Պոլսոյ ռուսական դեսպանութիւնն ալ։ Օրլոֆ իշխանին յաջորդ կը նշանակուի, ի մէջ այլոց, Վիեննայի այժմեան դեսպան Լոբանոֆ իշխանն, որում դուցէ յաջորդէ մայրաքաղաքիս դեսպան Պ. Նէլիւտոֆ։

Կ'քսուի թէ մարտ ամսոյ մէջ եւրոպական վարժարան մը պիտի հիմնուի ի Կ. Պոլիս, Հաշուապարութեան Ատենի նախաձեռնութեամբ։ Այս վարժարանին մէջ պիտի ուսուցուին տեղանաւորութեան և եղեւմնից վերաբերեալ ուսումներն, և ապագային մէջ այդ վարժարանի ուսումնարան աշակերտք Թուրքիոյ երիտասարդաց ներքեւ պիտի կոչուին։

Դեր. Ազարեան Սրբազանի իրաւասութեան ներքեւ գտնուող Հայ հռոմէական Պատրիարքարանի մէջ այս օրերս տեղի ունեցած գայթակղական դէպքի մը վրայ մանրամասն տեղեկութիւններ ստացած լինելով, պիտի հրատարակենք զանոնք մեր վաղուան թուով։ Յիշենք միայն այժմէն թէ օտար հպատակ տիկին մը, որ յիշեալ Պատրիարքարանը գնացած էր իւր մէկ պահանջի խնդրոյն համար, չարաչար գանկոծուեր է։

Ցունաց Պատրիարքարանի Սինոդն իւր վերջին նստին մէջ Պատրիարքական փոխանորդի ընտրութիւն կատարելով, այդ պաշտօնին կոչեր է զՏ. Դավիթեվ Եսթիրուտաքի։ Կը յիշուի թէ Նախորդ փոխանորդ Տ. Էսթիպուլիս Փիլիպէի մետրոպոլիտ ընտրուած լինելով, փոխանորդական պաշտօնը բաց մնացած էր։

Վերջերս կատարուած վիճակագրէ մը կերեւի թէ 1884 տարւոյ մէջ ամբողջ օսմանեան հողին վրայ ժողովուած բուրդի քանակութիւնն է 18,080,000 հոխա, որոյ 700,000 հոխան Կ. Պոլսոյ շրջակայքերէն ժողվուած են։ 2,800,000 հոխայ Սուրիոյ, Պաղտատի և շրջակայ գաւառներէն. 8,500,000 հոխայ Դոնիպէն, Էնկիւրիէն և Էսկի–Շէհիրէն. 4,000,000 Բիւրսստանէն ու Վանէն, և 2,000,000 Եւրոպական Թուրքիոյ գաւառներէն։ Այս ապրանաց տասնեւչորսուկէս միլիոն հոխան տեղական պիտոյից համար ըստ առուած է և 3,580,000 հոխան դուրս հանուած է։

Աւստրիական դեսպան Պ. Բարիչէ ուրբաթ օր Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ. Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշայի հետ։

Սաատէթ կիմանայ թէ Պետական խորհուրդն որոշած է այսուհետեւ 40 փարանոց ֆունտ փակցնել թատրոնի պարահանդէսի և նուագահանդէսի տոմսակաց վրայ. առանց ֆունտի գտնուած տոմսակը պատասխանատուութիւն պիտի հրաւիրեն կրողին վրայ։

Էվգաֆի և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարները շաբաթ օրը Բարձր. Մեծ Եպարքոսին քով երթալով՝ ինչ ինչ հրահանգներ ստացան։

Սաատէթ կիմանայ թէ՝ Եւրոպական թանգարաններու սովորութեան հետեւելով՝ կը խորհուի Օսմանեան թանգարանին յայց գնացողներէն որ և մուտք չպահանջել, որպէս զի հասարակութիւնն օգտի այդ հաստատութենէն։

Կայսերական կառավարութիւնն ըստ խնդրանաց Օսմ. թանգարանի տնօրէն Համի պէյի, տարեկան քանի մը հազար ոսկի յատկացուցած է հնութեանց խուզարկութեան համար եղած անհրաժեշտ ծախուց։

Լա Թիւրքի գովութեամբ յիշատակելով Թրամվայի ընկերութեան ամեն ամիս իւր հաշուեցոյցն հրատարակելու սովորութիւնն, այս առթիւ հետեւեալ մանրամասնութեանց մէջ կը մտնէ, որք կարեւորութենէ զուրկ չեն կրնար նկատուիլ։

Վերջին (1884) տարւոյ մէջ Նիշլիի, Պէշիքթաշի և Պոլսոյ գծերուն ընդհանուր հասոյթն եղած է 5,952,924 ղրուշ, որուն 3,765,128 ղրուշը Պէշիքթաշի և Պոլսոյ գծերէն։ Այս վերջին երկու գծերը 1883 տարւոյ հասոյթից հետ բաղդատմամբ 51,487 ղրուշի առաւելութիւն մը ցոյց կուտան, ինչպէս 1883 տարին ալ 100,000 ղրուշի առաւելութիւն մ'ունի 1882 տարւոյն վրայ։

Թէպէտ եւ կարելի չէ այժմ բաղդատութիւն մ'ընել Նիշլիի գծին 1883 և 1884 տարիներու հասութից միջեւ, սակայն սա յայտնի է թէ 1884 տարւոյ հասոյթն որ 2,187,826 ղրուշ է, բաւական գոհացուցիչ գումար մը կը կազմէ։

Ընկերութեան ընդհանուր վիճակն ալ, կը յայտէ Լա Թիւրքի, ուրիշ երկիրներու համանման ընկերութեանց հետ բաղդատմամբ՝ գոհացուցիչ է, ըստ օրում ընկերութիւնը կարող է 5 առ % տոկոս վճարել 5 տոկոս անուանական դրամագլխոյ մը վրայ, որ բաժնեթղթոց այժմեան գնով 8 առ % հասոյթ մը կը նշանակէ, առանց հաշուելու թէ ամեն տարի բաւական թուով բաժնեթղթոց դիսավճարք կը վճարուին։

Այս ամենէն կերեւի որ ընկերութիւնը գոհացուցիչ վիճակի մը մէջ կը գտնուի։ Ներկայ յունուար ամիսն ալ անցեալ տարւոյ յունուար ամսոյն հետ բաղդատմամբ Նիշլիի գծէն 11,523 ղրուշի, Պէշիքթաշի գծէն 2,916 ղրուշի և Պոլսոյ գծէն 1,363 ղրուշի առաւելութիւն մը ցոյց կուտայ, ընդամենը 12,876 ղրուշ մէկ ամսուան մէջ։

Բարսովի Երկրագործական քննիչ Ազաթան էֆէնտի չաբաթ օրն իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։ Յիշեալ պաշտօնատարը, նախ Պրուսա երթալով՝ Մաղալցի արքունական ագարակներն ոչքի պիտի անցուցէ տեղւոյն գերմանացի քննչին հետ համաձայնութեամբ։

Արեւելեան Բումելիի գաւառին սատիկանութեան քննիչ Պարթուիք փաշա մայրաքաղաքս եկաւ արձակուրդով։

Շաբաթի օրը Վառնա ուղեւորող չոգենաւին քով կեցած մակոյկի մը մէջէն յանկարծակի անօթիներով լի կողով մը վեր քաշուած ժամանակ, պարանը խզելով կողովը վար գլորեցաւ և մակոյկին զարնուելով՝ շրջեց զայն։ Նաւավարն և անոր հետ գտնուող մաքսատան դէպքը ծովը ինկան, սակայն չոգենաւէն օգնութեան հասնելով, զանոնք ազատեցին։

Կը լսենք թէ ոստիկանաց և ժանտարմայից համագործակցութիւնը փոփոխուելիւն պիտի կրեն ի մօտոյ և բոլորովին նոր ձեւերու պիտի վերածին։

Ցար կը պատմէ թէ մայրաքաղաքիս յոյն փաստաբաններէն մին բաւական կարեւոր գումարի մը գանձումն ստանձնելով, փոխանակ խզճի մտօք իւր պարտքը կատարելու, պարտապանին հետ կը միանայ, և փոքր գումար մ'ստանալով՝ մուրհակն անոր կը յանձնէ։ Պահանջատէրն այժմ դատ բացած է հելլենական հիւպատոսարանին առջեւ։ Ցար կը խոստանայ յայտնել յիշեալ փաստաբանին անունն, ինչպէս և այս գործին մանրամասնութիւններն, որպէս զի հասարակութիւնն զգուշանայ այս տեսակ խաբեութեանց զոհ երթալէ։

Օսմանեան ընդհանուր պարտուց միացեալ արժեթուղթերը չաբաթի օրէն սկսեալ շրջաբերութեան հանուեցան։

Անցեալ գիշեր Անտոն անուն խոհարար մը ժամ մէկին միջոցները Բանկալթիի փողոցէն անցած ատեն, ոստիկանի հագուստով երկու հոգի դէմն ելնելով, զայն նեղ փողոցի մի մէջ տարին և վրան գտնուած դրամները կողոպտեցին։

Բերայի ոստիկանութիւնն՝ իւր հետ ունենալով հելլենական գեղագնատան պաշտօնեայներէն մի քանի հոգի, երկու գիշեր է որ քանի մը տեղ կոխեց բայց կասկածելի բան մը չ'գտնուեցաւ։

Նիկոմիդիոյ մէջ ժամանակէ մ'ի վեր սկսուած բանտին շինութիւնն այս օրերս բոլորովին տարարած լինելով, 400 ի մօտ դատապարտեալք հին բանտէն ի նորն փոխադրուեցան։

Կրէտէի Վիճակն լրագիրը կը ծանուցանէ թէ տասանորդի տրոց դէպը քանի մ'օր առաջ սպանուեր է. սնբաղդատը քրիստոնեայ լինել կը կարծուի։

Բերայի ոստիկանութեան բանտին մէջ տարաժամ մնալուամբ մեռնող ձեմալ անուն թուրք երիտասարդի խնդրոյն առթիւ հրաման տրուած էր յանուն օրինաց ձերբակալել սնբաղդատները, բայց, կըսէ Թարիք, ադանք չեն ձերբակալուած, այլ միայն անոնց հարցաքննութեանց տեղեկագիրը պատրաստուելով Բարձր. Մեծ–Եպարքոսին մատուցուած է։

Թարիքի մէջ կը կարդանք.

Կիրակի իրիկուան դէմ Աղրիանուպոլսէն եկող կառաքարին մէջէն Գալաթիոյ մատուռանէրէն հրելի մը անուան գրկուած երկու գոչէշներու մին սատկած դուրս կը հանուի Եէտի–Գուլէի կայարանն, ուրկէ սպանողաց կը փոխադրուին։

Ցամ մը եւոը տեղւոյն իսմին ու մրխթարը կը տեսնեն որ ձիու վրայ բեռցուած միս մը կը տարուէր Էիսար–Տիպի դանուած երեշիկի (սուճուգ) գործարանը։ Կասկածելով, կամ լաւ եւ՝ զուշակելով, իսաց կուտան ոստիկանութեան, որ անմիջապէս ետ կը դարձնէ այն միսն և կ'ստուգէ որ սատկած գոչէշն էր, և երեշիկ չինուելու կը տարուէր։

Աւելորդ է ըսել թէ յանցաւորք ձերբակալած են։

ԾԽԱԼԽՈՅՏԻ ՇՈՒՀԱԿՑԱԿԱՆ ԲԼԺԻ ԹՈՒՐԲԻՆԷ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ Միխալոսի Շահակցական Բլժին որոշած է յառաջիկայ Մարտ մէկէն սկսեալ 0/0 10 էն 0/0 8ի իջեցնել Մայրաքաղաքիս ծխավաճառաց շնորհուած չոհը։

Վաճառման արտօնագիրը սահմանափակ թուով և վաճառման պիտոյից համեմատութեամբ պիտի տրուին։ Ա.յժմեան ծխավաճառները պարտաւոր են իրենց խնդրագիրը Բլժի ընդհանուր Տնօրէնութեան ներկայել փետր. 28 էն (Հ. Հ.) առաջ, որմէ յետոյ ո և է խնդիր չպիտի ընդունուի կամ նկատողութեան առնուի։

Յառաջիկայ մարտ 1 էն սկսեալ ամեն ծխավաճառ պարտաւոր պիտի լինի ամեն իրիկուն օրուան մէջ կատարուած վաճառմանց արդիւնքը արձանագրել յուշատետրի մը մէջ, զոր Բլժին իրեն պիտի տայ՝ յուշատետրին բուն գնոյն փոխարէն։ Պարտաւորեալ պիտի լինի այդ յուշատետրը ցոյց տալ Բլժի քննչաց երբ ուզեն։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլիս 7/19 փետր.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

Լոնտրա, 21 փետրուար

Երեսփոխանական ժողովն որոշեց յառաջիկայ երկուշաբթի օրը քննել ընդդիմադիր կուսակցութեան դլուխ Սըր Ս. Նորթքոթի անվստահութեան առաջարկն ընդդէմ նախարարութեան։

Աթէնք, 21 փետրուար

Թագաւորը չուզելով խորհրդարանը լուծել, Պ. Տէլիեանի հրաժարեցաւ նոր նախարարութիւնը կազմելու պաշտօնէն։ Թագաւորն այն ատեն կանչեց զՊ. Թրիքուբի, որոյ հետ երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ, յորմէ յետոյ այս վերջինին ետ առաւ իւր հրաժարականը։

Նախարարական տագնապը վերջացած կը թուի։

Պ. Թրիքուբի մեծ ցոյցի մ'առարկայ եղաւ։

Իսմայիլիա, 21 փետրուար

Փետրուար 11էն 20 Սուէզի ջրանցէն անցնող նաւուց թիւն է 93 և տասնօրեայ հասոյթն 1,590,000 Ֆրանք։

ԱԺԱՆՆՍ ՌԻԻԹԷՐ

Լոնտրա, 22 փետրուար

Հանրային կարծիքն առաւել քան երբէք զբաղած է ռուսական աշխարհավարութեամբ ի Կեդրոնական Ասիա, Հէրատի խնդրոյն առթիւ։

Թայմզ՝ իւր երէկուան թուով հեռագրեր հրատարակեց որք մեծ յուզում պատճառեցին և կը ծանուցանեն թէ Ռուսիա, հակառակ իւր տուած քաջալերող ապահովութեանց, այժմ իւր զօրքերը կը յառաջանէ դէպ ի Բէնճէ, որ Աֆղանիստանի մէկ քաղաքն է այժմեան ընդհանրապէս ճանչուած սահմանագծին վրայ։ Ուրեմն ռուս և աֆղան զօրաց միջև կռիւ մը մօտալուտ կը թուի։

Աֆղանիստանի սահմանագլուխը գծող անգլոյ–ռուսական յանձնախմբին տնդամ Սըր Բէդվէր Պիտլէն՝ Հէրատի շրջակայքը քաշուած է։

Լոնտրայի հնդկական պաշտօնատան խորհրդական Պ. Քրոս՝ նախընթաց իրիկուն Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ իրեն ուղղեալ հարցման մը պատասխանելով՝ հաստատեց թէ Անգլիական կառավարութիւնն ամեն բան առաջ պարտի ընդունիլ այն հասատական ապահովութիւններն զորս իրեն տուած է Բեզբասարիի կառավարութիւնն՝ Աֆղանիստանի հողն յարգելու մասին, և թէ ռուսական զօրաց դէպ ի Հէրատ յառաջացութեան զրոյցն անհիմն պէտք է համարիլ։

Ի նկատ առնելով Թայմզի բացորոշ լուրերն, այդ նախարարական յայտարարութիւնն՝ հանրային կարծիքը չապահովիլէ զատ, հակառակ ազդեցութիւն մ'ունեցաւ։

ԴՐԱՄԱԳԱՏ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 11 փետր.

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

ոսկիս	Լոնտրայի վրայ	(պանքայի)	110 1/8
3 »	» »	(վճռական)	109 3/4
» »	Բարսի »	(պանքայի)	22 95
» »	» »	(վճռական)	23 02 1/2

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քօնսոլիտ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	(Միացեալ)	— —
Պօրսայեն գոցուելէն վերջը	»	— —
Բերայի մէջ	»	— —
Աւուստրիան բացուեցաւ	»	18 39
Բարբրագոյն գին	»	19
Նուազագոյն »	»	18 39
Կէս օրին	»	18 39 1/2
Իւնիֆիտ Եգիպտական Գ. Կ.		75 10
Նոր Իրիկուն գոցուեցաւ		75 62 1/2
Բերայի մէջ		— —
Այս առաւ. բացուեցաւ Գ. Կ.		75
Կէս օրին		75 2 1/2
Հէվալէսիզ (Նոր)		40
Բէրար գնօսլիսէի		12 1/2
» իւնիֆիտէի		5
Բումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	46 50
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բամտնեթուղի Լաբրօսմի	»	70

ԲԱԺՆԵՏՈՒԹԻՒՆ

Յոսիէթէ ժէնէրալ	Գ. Կ.	Անգլ. Լ.	3 15
Բրէտի ժէնէրալ	» »	Օսմ. Լ.	6 32
Գունք տը Գոնս	» »	» »	5 20
Ասս. Շանժ է վիլէօրս	» »	Օսմ. Լ.	3 25
Թրամուէյ	» »	» »	270

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	ղուշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 29
Մեջիտիական ոսկի	»	110 10
Ռոլ Խրէրիալ	»	90 10
Գրիմից	»	51 20
Ռուսական թղթադրամ	»	8 60
» արծաթ	»	89 15
Հիսարլի	»	9 4
Էմ. արծ. (տարբ.)	»	107 39
Լիրնոց	»	102 35
Շիլինգոց	»	102 35
Էշկուդոյ	»	98 30
Ոսկեղէն	»	800
Գրամագրամ	»	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնդոն, 21 փետրվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քսանօրիսկ գոյուեցաւ	98 3/8
Ցսմն. բացուեցաւ	17 1/4
» » գոյուեցաւ	17 1/4
Միացեալ կրուբ 1	36 1/4
» » 2	20 1/4
» » 3	17 1/4
Փոխառութիւն 1877	83 1/4
Պանք Օթոման	14
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	96
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	67 1/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	87 7/8
Տայրա Սանիէ	65 1/4
Տօմանիալ (փոխառ. Բօչիլտ)	86 3/4
Հունգարական պարտատոմսագիր 1877	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	

Վիեննա, 21 փետրվար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնդոնի վրայ	124 45
Շտամպան երկաթուղի	23

Բարիզ, 21 փետրվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 % բաց	109 72 1/2
» » 3 % բաց	81 57 1/2
Օսմանեան քսանօրիսկ բացուեցաւ	17 60
» » գոյուց. գ. կ.	17 55
Միացեալ պարտք Սերի Բ.	20 70
» » Գ.	17 55
» » Դ.	— —
Օսմանեան երկաթուղի	—
» Լիբիի բաժնեթուղթք	—
Պանք Օթոման	—
Դրեսի Լիոնէ	556 25
» Ֆոնսիէ գ. կ.	1336 25
Բաժնետոմս Լիոնի (գուբ. կար.)	1262 50
Սուէզի ջրանցք Բաղթարացում	1965
Ռուսական 5 % 1877ի (գ. կ.)	99 3/4
Իտալական Ռանթ (գ. կ.)	97 75
Եգիպտական միացեալ գոց	341 25
Սպանիական (արտաքին) (գ. կ.)	61 7/8
Բրազիլիէ թիւղ	413 75
5% Հելլենական (գ. կ.)	350
Զէք Լոնդրայի վրայ	25 38

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՐՍ

Փետրվար 21 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթ, 4 1/2 %	109 75
Օսմանեան »	17 52 1/2 (՞.)
Եգիպտական միացեալ	341 25

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

«Արեւելք» լրագրի 288 և 291 համարներում կրկին երեւեցան առաջնորդող յօդուածներ, որոնք վերաբերում են կաթողիկոսական ընտրութեան։ Առաջին յօդուածում յարգելի խմբագրութիւնը ջրում է այն առաջարկութիւնն ու կարծիքը, որ եթէ առաջին կաթողիկոսական կանդիտատը վախճանի կամ հրաժարվի, երկրորդը ընտրված համարելի է։ Նա այս գտնում է հակառակ հայ եկեղեցոյ կանոններին և այսորինի, որովհետեւ երկրորդ կանդիտատը կարող է ունենալ ազգի փոքրամասնութեան ձայնն միայն, մինչդեռ Կաթողիկոսացու կարող է համարվիլ միայն նա, որ ազգի մեծամասնութեան քուէն ստացած է ընտրութեան ժամանակ։

Երկրորդ յօդուածով յարգելի խմբագրութիւնն աշխատում է ցոյց տալ, թէ Տաճկահայոց կեդրոնական վարչութիւնն ինչպէս պէտք է մասնակցէ ընտրութեան։ Նա գտնում է, որ 1866ի եղանակն անարդար է։ Նա նախ բռնաբարում է Ռուսահայոց և այլ տեղերի Հայոց իրաւունքները ընտրութեան մէջ 130 ձայներով և երկրորդ՝ բռնաբարում է նոյն իսկ Տաճկահայոց փոքրամասնութեան իրաւունքը, սոցա քուէներն էլ Ս. Աթոռում տալով նրան, որ ազգային ժողովի մէջ ընտրութեան ժամանակ քուէից առաւելութիւն ստացած է։ Այսպէս եթէ Կ. Պոլսոյ ազգային ժողովում մէկը ստացել էր 59 քուէ և միւսը 60, Կ. Պոլսոյ ազգային պատուիրակները սուրբ Էջմիածնում 60 քուէ ստացող եպիսկոպոսին տալիս էին ոչ թէ 60, այլ 130 քուէ, որով թէ՛ Տաճկահայոց փոքրամասնութեան իրաւունքը բռնաբառում և թէ՛ Ռուսահայոց և թէ՛ Պարսկահայոց—Հնդկահայոց իրաւունքները բոլորովին ջնջուում, որովհետեւ սոցա 30 քուէներն ինքն ըստ ինքեան դրօի նշանակութիւն էին ստանում։

Յարգելի խմբագրութիւնն այն հիման վերայ, թէ անիրաւութիւն է ուրիշի իրաւունքը բռնաբարելը, դալիս է այն եզրակացութեան, որ 1866ի ընտրութեան ձեւն ապօրինի է և պէտք էր անել մի բարեփոխութիւն, որ եւ տեղի ունեցաւ անցեալ կաթողիկոսական ընտրութեան ժամանակ, երբ Տաճկահայք ներկայացրին մի քանի ընտրելիներ, որոնցից և Ս. Աթոռի պատգամաւորաց ժողովն արաւ իւր ընտրութիւնն, աւելացնելով և իւր կողմից նոցա վերայ մի ընտրելի։

Սրանից յետոյ յարգելի խմբագրութիւնն այն միտքն է յայտնում, որ այս ժամանակաւոր բարեփոխութիւն է և երբ նորընտիր հայրապետը կը բազմէ իւր գահի վերայ, նորա միջնորդութեամբ կարող է կազմվել նոր ընտրողական կանոնադրութիւն, որ կ'որոշէ ամեն տեղերի Հայերի ընտրական իրաւունքներն, որպէսզի ոչ ոքի կողմից տեղի չունենայ բռնաբարումն ուրիշի իրաւանց։

Ով լաւ հետեւած է «Մեղուի» առաջնորդողներին կաթողիկոսական ընտրութեան մասին անցեալ տարիներում, կամ կամք կ'ունենայ նրանց նորից կարդալ, կը տեսնէ որ «Արեւելքի» յարգելի խմբագրութեան կարծիքները բոլորովին հակառակ են նրանց։ Այս հանգամանքն տալիս պիտի տայ ամեն բարեմիտ հայի ուրախանալու, որ տակաւին հայ և ռուսահայ մտաւոր մի տակաւ առ տակաւ հաստատվում է համբոյր եւ կարծեաց միութիւն, որ անտարակոյս ազգութիւն կ'ունենայ եւ ազգի մեծամասնութեան տրամադրութեան եւ նորա վարչական մարմինների գործունեութեան վերայ։ Այս մենք բարեդուշակ ենք համարում գործերի յաջող եւ կանոնաւոր ելքի համար։ Այդ յաջողութիւնը պիտի հիմնվի ոչ թէ մտացածին երեւակայական, այլ իրական փաստերի վերայ։ (Մեղու- Հայապատում)

Ղազանէն հետեւեալ սրտայոյզ նամակը կը գրեն.

«Անձնասպանութիւնը վերջին ժամանակներս Ղազանի մէջ ամենօրեայ երեւոյթ մը դարձած է։ Հազիւ կը պատահի օր մը որ լրագիրներու մէջ չկարդանք «դաշնակ սպանիչ» վերնագիրը։ Բայց իւրաքանչիւր սովորութիւն իւր սահմանը ունի։ Այժմ Ղազանի ամբողջ հասարակութիւնը չափազանց յոգնած է անձնասպանութեան դէպքի մ'առթիւ։ 19 ամեայ երիտասարդ օրիորդ մ'անձնասպանութիւն գործեց եւ այդ՝ ամուսնական առագաստի սեմին վրայ։ Նոր-բաժ օրիորդն իւր ուման ընթացքն աւարտած էր Ղազանի օրիորդական արքունի ուսումնարանի մէջ, եւ կրթեալ ու խելացի աղջիկ մ'էր։ Նորա ծնողքն՝ հակառակ իւր ազաչանաց, թախանձանաց եւ սպառնալեաց՝ կ'ամուսնացնեն զնա իւր չսիրած մէկ մարդուն հետ։ Հարսանեաց ժամանակ, հարսն ամբողջ օրը խիստ տխուր էր։ Բայց ոչ ոք այս բանին մասնաւոր նշանակութիւն չը տուաւ։ Հասաւ երեկոյն։ Այս միջոցին ալ մանկամարդ հարսը դժգոհութեան ոճ է նշան ցոյց չտուաւ եւ ոչ մի կերպով իւր թագուն դիտաւորութիւնը յայտնեց մարդու։ Ի վերջոյ առաւօտեան ժամ 6ին հարսանեաց խնջոյքը վերջացաւ և հիւրերը մեկնեցան։ Հարսն ըստ սովորութեան առաւօտ տարին հարսանեկան զգեստը հանելու համար, որ երբ գրեթէ վերջացաւ, նորահարսը խնդրեց ներկայ եղողներէն որ առագաստէն հեռանան, ըսելով՝ որ միացեալ զգեստներն ինքն կարող է հանել։ Հազիւ թէ քանի մը քայլ հեռացեր էին առագաստէն, երբ հրացանի ձայն մը լսելի եղաւ։ Այս ձայնի վրայ փեսան ներս վազելով քսմնելի պատկեր մը պարզուած կը գտնէ իւր առջեւ։ Իւր ծաղկահասակ կինը, որու հետ քիչ առեն առաջ ձեռք ձեռքի տուած կանգնած էր սպանին տակ, կիսամերկ, արիւնաթաթաւ, ծակուած քունքով, փռուած էր գետնի վրայ։ եւ այս ո՛չ առաջին, ի հարկէ և ո՛չ վերջին զոհն է։ Տակաւին շատ ժամանակ կը կարօտի, տակաւին շատ զոհեր պիտի լինին մինչեւ որ այսպիսի բռնի և բարբարոս ամուսնութեան դէպքերը դադրին բոլորովին։ » ։

—Բաւական ժամանակէ ի վեր ռուս կառավարութիւնը զբաղած է հեռագրական և թղթատարական գործոց բարենորոգման խնդրով։ այս դիտաւորութեամբ վերջին ժամանակներս կառավարութիւնը որոշած է հեռագրական գործոց համար նոր բարձրագոյն դպրոց մը բանալ, և անդ իւր ուսած կերպով ընտիր պաշտօնեայներ պատրաստել։ Ցիշեալ բարձրագոյն ուսումնարանի մէջ պիտի ընդունուին բոլոր հպատակ հրէասպանաց ազգութիւններէն ուսանողներ առանց խտրութեան։ այս ուսումնարանը պիտի ունենայ դասախօսութեան երեք բեմեր։

—Պետութեան այլ և այլ պաշտօնէից թոշակներու խնդիրը կը քննուի այժմ ի Ռուսիա։ հաւանական է որ ընդհանուր պաշտօնէից յարատեւ գանգատներուն վերջ տալու համար։ (Ռուսկի Կուրիէր)

Պալթիկեան նահանգաց մէջ օրթոդոքսութիւնն մեծ յառաջիմութիւն կ'ընէ։ Տակաւ կղզիի վրայ շատ մարդիկ օրթոդոքսութիւն ընդունած են։ Բուրլանիոյ նահանգի մէջ ալ բաւական մեծ թուով Լաթիշներ օրթոդոքսութեան գիրկը դիմած են։ Ռիգայի մէջ կառավարութիւնը փնտած է օրթոդոքս նոր և փառաւոր եկեղեցւոյ մը շինութեան ձեռնարկել քաղաքի կեդրոնին մէջ։

—Յուն. 28ին ռուս նշանաւոր վիպասան Ֆէոդոր Միխայէլովիչ Տոստոյեվսքիի յիշատակին պատարագ և հոգեհանդէստ կատարեցաւ ի Բեռլսպուրկ։ Յարգելի հեղինակի հոգեհանդստին ներկայ էին բազմաթիւ ազգական և ծանօթ անձինք, նոյնպէս և նոքա, որք Տոստոյեվքիի յիշատակը կը յարգեն։ (Նովոյէ Վրէմա)

Յունուար 30ին, երեկոյեան ժամ տասնին, Բեռլսպուրգի Գաղաքային–Վարչային ընկերութեան չէնքը հրդեհի ճարակ եղաւ։ Հրշէջ խմբերու փոյթեռանդն գործունէութեան շնորհիւ կէս գիշերուան ժամը 2ին հրդեհը սկսաւ մեղմանալ։ Հրդեհին ներկայ կը գտնուէին Ալէքսանդր Գ. կայսրը և Մեծ-Իշխանները։

(Նովոյէ Աբաշրէնէ)

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆԵՐԷ ԲԱՂՈՒԱԾ

ՎԷՋԻՐ ԲԷՕԲՐԻԻ

Փետրուար 1. — Անկէ առաջ Տաղտապանեան Ադամ քահանայի՝ Դեր. Առաջնորդ Հօր հրամանաւ ի վանս Մարգարեանց ապաշխարութեան դրկուած ըլլալը ծանուցած էինք։ Այն օրէն ի վեր տեղւոյս ազգայնք փոքր ինչ խաղաղութեան երես տեսնելով՝ մինչդեռ կը բերկրէին, և ահա նոյն քահանայն առանց հրամանի ապաշխարանաց վայրէն խոյս տալով և Մենդեան Խմման երեկոյին այսր գալով՝ իւրեան գաղափարակից մի քանի անձանց առաջնորդութեամբ ի Ս. Եկեղեցին մտնել կ'ուզէ։ բայց բարեբաղդաբար դեռ եկեղեցւոյն ուսդ դուռն բաց չըլլալուն, անտեղութիւն մը չծագելու համար Թաղական խորհուրդն անմիջապէս փութաց իրազեկութիւնը կառավարութեան հաղորդել որ չյապտղեցաւ յետս կոչելով, և ըստ ուզելոյ որ եկեղեցի մտնելու արտօնեալ մի հրամանագիր չունի ի ձեռին՝ արգիլեց եկեղեցի մտնել և անտեղութեանց առիթ լինիլ։ Տաղտապանեան թէպէտ չկարողացաւ իւր դիտաւորութիւն իրականացուցանել, բայց և այնպէս եկեղեցւոյ ժամերգութեան միջոցին այս յուզումն հանելուն ժողովուրդն նոյն նշանաւոր աւուր հոգեւոր մխիթարութենէն զրկեց Ս. Պատարագ չմատուցելուն պատճառ ըլլալով։ Թաղ. Խորհուրդն զայս իրողութիւն տեղեկագրեց առ Գեր. Առաջնորդն, որ փութաց Ամենայն Վսեմ. կուսակալէն ազդու հրամանագիր հանել և ուղղել տեղւոյս կառավարութեան Տաղտապանեան ապաշխարութեան վայրն փոխով դարձուցանելու համար։ Իսկ սա երբ հրամանագրի գալուստն լսեց, հիւանդ ձեւացաւ և ցարդ այն հրամանագրի գործադրութիւնն յապաղած է։ Եթէ այս քահանայն յաջողի մնալ սատ, տեղւոյս ազգայնոց համար յետինն չար քան զառաջինն լինելու չարաբախտութիւն տեղի պիտի ունենայ, վասն զի ահա ներքնապէս դարձեալ գործել սկսաւ։

Տաղտապանեանի ներմ կուսակիցներէն մին երբ իւր լուսնոտ քեռորդին կ'այցահարի, խորհրդակցութեամբ Տաղտապանի՝ մի անուանական բժիշկ կը կոչէ, որոյ 10 Օսմ. ոսկի կը խոստանայ, եթէ նա կառավարութեան բողոքէ թէ այդ տղան թունաւորուած է եւ ըստ այսմ տեղեկագիր տայ։ սա կը հաւանի այդ անձին առաջարկին։ յայնժամ այդ անձին ալ դպրոցի ուսուցչին և Ցեղուչ էֆէնտիի որդւոյն դէմ կը բողոքէ առ կառավարութիւնն, իբր թէ սոյն վերջինքն թունաւորած ըլլան այդ անձի քեռորդին։ հետեւաբար ամբաստանեալք հարցաքննիչ ատենի կողմանէ կը կոչուին, ուր իրենց նախնական քննութիւնն աւարտելէ վերջ ընդ երաշխաւորութեամբ կ'ազատին։ Իսկ բժիշկն թունաւորման տեղեկագիրն դեռ չը մատուցած՝ իւր խարդախութիւնն և կաշառեալ լինելն կը յայտնուի, որոյ դէմ Թաղ. Խորհուրդն ինքնին կը բողոքէ և կը խնդրէ կարգադրել թունաւորելոյն վրայ վերսին քննութիւն կատարել, զոր դեռ ինկատ առած չէ և իրենց դիրն առ այժմ առկախ վիճակի մէջ է։

—Տեղւոյս ազգային վիճակը նաև ներքնապէս ողբալի կացութեան մէջ է, զի երկու երեք տարիներէ ի վեր կառավարութեան Իտարէի և Պիտալէթի ժողովներուն մէջ դեռ չէ ունեցած իւր ներկայացուցիչն հակառակ Օսմ. կառավարութեան հաւասարութեան օրինաց, մինչդեռ ռակաւարիւ Բողոքականք սոյն երկու ժողովոց մէջ ալ իրենց ներկայացուցիչներն ունին։

Ց. Պ.

ՍԵԻԵՐԼԿ

Յունուար 16. — Տեղւոյս ազգային վարժարանը և ծաղկոցը Միացեալ ընկերութեանց իրաւասութեան ներքեւ դնելու գովելի նպատակաւ այս անգամ Գրդ. Ընկերութեան՝ որ կազմուած է նոյն վարժարանաց հսկելու համար՝ Դիւանի կողմէ յիշեալ ընկերութեան Տնօրէն ժողովոյ Ատենապետ էֆէնտիին այս մասին իւր մտադրութիւնը յայտնող նամակ մը յղուեցաւ՝ խնդրելու համար որ հարկ եղած առաջարկները և պայմանները հաճի ներկայել իրեն ի մտոյ՝ նոյնին իրագործումը փութացընելու համար։

—Այս քանի մ'օրուան մէջ ալ գոհութեան ուրիշ նորաձեւութիւն մ'երեւան եկաւ։ Երեկոյեան ժամը 3–4ին ատենները յանկարծ 3–4 սպառազինեալ անձինք երեսին գոցած կը դիմեն տուն մը և կարելով նորա դուռը կը մտնեն ներս՝ ահ ու դողի մէջ թողլով ընտանեաց պարագաները։ Այս անծանօթ գողեր երեք տան վրայ յարձակեցան գրեթէ այս 3–7 օրուան մէջ, սակայն կարող եղան միայն մէկ տնէն 1–2000 դ. արժողութեամբ բան տանիլ։ միւս երկու տաներուն բուռն ճգմամբ դիմադրելով թոյլ չտուին նոցա ներս մտնել և միայն դաշոյնի քանի մը հարուած ընդունելով ազատեցան այս պատուհասէն։

Երեկ մեր կղերական դասը Բողոքականաց պատուելիին և երկու կղզմի քանի պատուաւոր անձանց հետ ընկերանալով դիմեցին կառավարութեան՝ յայտնելու համար տեղւոյս անապահով վիճակը։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի

ՏՓԽԻՍ, 25 յունուարի

Հանգամանքների և պայմանների մի այսպիսի անցեալ ժամանակ, որի մէջ այժմ գտանվում է ռուսահայ ժողովուրդը, կառավարութեան ներկայացուցիչների թշնամական և լարուած յարաբերութիւնները առանձնապէս հայ ժողովրդեան հետ, ամենայն կողմից վատ ու ղնասակար դրութիւններ են յառաջ բերում և աւելի վատ ապագայ կարող են պատրաստել։ Պետերբուրգի կառավարութիւնը դուցէ խաբվում է իւր ստացած սխալ տեղեկութիւններից։ այդ մանրամասնութիւնները Ռուսաց նախարարութեան պօրտ–ֆէյլներից դուրս չեն գալիս։ Ճշմարտութիւնը միայն այն է, որ այժմեան կառավարութեան յարաբերութիւնները լարուած են և օրէց օր լարվում են։ Սոտերերկրեայ գործունէութեան պատկանող մի հզօր և աաելի ձեռք միշտ և անդադար աւելի և աւելի խստութիւններ է ներշնչում կառավարութեան ներկայացուցիչների մէջ։ ամենայն քաջալերում, և այդ խստութիւնները միացած նոցա այդ ներկայացուցիչների անձնական անսկզբ դիտումների և ցանկութիւնների հետ, —պէտք է ասել որ այդ ներկայացուցիչները փոքրիկ բացառութեամբ անպիտան, անտաղանդ մարդիկ են, դիմամբ ինչանակուած—, ամենածանր ազդեցութիւններ ունին մեր թէ՛ անտեսական, թէ՛ ուսումնական և թէ՛ բարոյական բոլոր պ-ժերի վերայ։ Այդ մարդիկ հայ ժողովրդեան ամեն անմեղ արարքի մէջ քաղաքական մեծ դատապարտութիւններ են տեսնում։ այդ մարդիկ հայ ժողովրդեան ամենահասարակ մի գործի և ցոյցի մէջ՝ ապստամբութեան մի անդերելի միտք են դտնում։ իսկ ուսումնարանի մի փոքրիկ յաղաղամութեան, էջմիածնի մի սովորական դիտաւորութեան, հայ հոգեւորականի մի ազնիւ գործի մէջ՝ այդ մարդիկ երեւակայում են մեծամեծ ծրագիրներ, և առանց ամենի ամենախստապակ զրպարտութիւններ իրանց կողմից աւելացնելով, հասցնում են բարձրագոյն շրջանակներին, և այդպիսով սխալ եզրակացութիւններ են դուրս բերել տալիս Կայսրին և նրան շրջապատողներին, որով և մեր ամբողջ ժողովրդին իրաւունքները բռնաբարում են և զուր նեղութիւնների ենթարկելով հարաբերութեան ծայրին են հասցնում։ Եւ պէտք է դիտենալ որ այդպիսի պաշտօնեայները կառավարութեան յառաջապահութեան մեծ արգելք են այնպիսի տեղերում մանաւանդ, ուր օտարազգի տարրերը մեծ ոյժ են ներկայացնում։ Մեր ժողովրդեան մէջ՝ թէ՛ ռասիկական, թէ դատարանական շրջանի սահմաններում անպակաս կը գտնէք բազմաթիւ անձինք, որոնք առանալով մեծամեծ իրաւունքներ՝ թշնամութիւն են ձգում ժողովրդեան մէջ, սովորեցնում են մատնութեան խստատակ գործին, երկպառակութիւն են ցանում, և ոչնչացնում են օրէնքի սրբազան հիմունքները՝ անհաւասարութեան նշաններ ցոյց տալով հպատակ ժողովրդեան վերաբերութեամբ։ Թող օրքան ուզում է ուրախանայ, հրճուի Թուսաց խաւարամիտ մամուլը խաւարամիտ չինովնիկական դասակարգի հետ, որոնք այսօր մեծ դեր են սկսել խաղալ գործերի մէջ. բայց հաստատապէս կ'ասենք և ցաւելով կ'ասենք, որ այդպիսով խաբում են կառավարութեան իսկական բարեկամները և հետեւանքը աւելի ցաւալի կը լինի։ Թողնենք մեր ուսումնական, կրթութենական խնդրին վերաբերող այս կէտերը, որոնք միանգամայն ապացուցանում են մեր մտքերը,—այդ թողնենք ապագային—բաւական է մի փոքրիկ ուշք դարձնել մի որբաբալի իրողութեան վերայ, և շատ բան կը պարզուի։

Երեւանը լինելով իսպառէս մի տեսակ կենդրոն հայութեան, Ս. Էջմիածնի կողքին, միշտ մի տեսակ վատ տպաւորութիւն է թողել իրանց քթիից հեռու չտեսնող ռուս պաշտօնեաների և կառավարիչների վերայ։

Մի ամենափոքրիկ երեւոյթ, և ահա այդ մարդիկ մի ահագին շարժում են երեւանյում Էջմիածնի կողքին։ Երեւանում կայ Ռուսաց գիմնազիան, որի աշակերտների մեծամասնութիւնը Հայեր են։ Կառավարութեան կողմից այդ տեղ նշանակուած է մի անօրէն–վերատեսուչ, որը բացի այն որ իրրեւ ուման տանարի զեկավար բոլորովին անպէտք է, այլ և ունի մի շատ վատ յատկութիւն, որով կարողանում է միշտ ատելութեան սերմ ձգել զանազան ազգութիւնների ներկայացուցիչների մէջ, և որը ռուսութիւնից դուրս ոչինչ չէ կամենում տեսնել։ Ինքն ըստ ինքեան հասկանալի է որ այդպիսի մի մարդուն պաշտօն տալ Երեւանի նման մի քաղաքում, որ տեղ կան շատ ազգութիւններ և կարօտութիւն կայ մի այնպիսի մարդու, որը կարդանար բոլորի շահերը և իրաւունքները հաշտեցնել, մեծ սխալ էր, մանաւանդ որ այս քաղաքի մէջ շատերը, սկսած նահանգապետից, որը յայտնի է իւր առելութեամբ և թշնամութեամբ դէպի Հայերը, առանց այս էլ արդէն երկպառակութեան սերմեր էին ցանում։—Երեւակայել պէտք է. այդ վերատեսուչը այնքան անսանձ դրութեան հասաւ, որ ուզղակի սկսեց թշնամանել հայ անմեղ աշակերտներին, նրանց դասատուների մէջ պատելով, արտաքսելով։ Այդ մարդը այնքան ստորնանում է, որ անդադար պահանջում է որ հայ աշակերտները իրանց ազգանունները դրեն ոչ թէ եռաշով, այլ օվով։ Պէտք է նկատել որ քթից հեռու չտեսնող Ռուսի համար դա ազգակրութեան մի մեծ նշան է։ Այդքան ստոր եւ անդերելի յանցութիւնների հետեւանքը այս եղաւ, որ այդ անամօթ վերատեսուչը մի փառաւոր օր, քաղաքային այգու մէջտեղը մի երիտասարդից մի քանի փառաւոր ապտակ ստացաւ։ Նահանգապետը, իւր բոլոր արքունականները եւ իրանց հետ իրանց բոլոր համախմբները Տփղիսու մէջ կրակուեցան։ Երիտասարդին քանտարկեցին։ Երեւանի հայ հասարակութիւնը, ուրախութեամբ պէտք է ասել, հինգ հազար ռուբլի դրաւականով երիտասարդն քանտից ազատեց։ Ծայրը աւելի մեծացաւ։ Հայ ժողովրդեան ինքնասիրութեան փոքրիկ շարժումը քաղաքական դատապարտութեան ահագին երկիւղներ տուեց կասկածոտ և նախապատմարրուած պաշտօնեայներին։ Սուտ, լիրբ և անհիմն տեղեկութիւնները թնդացրին Պետերբուրգի բարձր շրջանները։ Հետեւանքը։ Հետեւանքը այն եղաւ որ տեղի ունեցան ամենախստատակ խուզարկութիւններ ամենայն տեղ Հայերի մէջ, և բազմաթիւ անձինք ընկան հսկողութեան տակ։ . . . Ըստ երեւոյթին դրանով պէտք էր վերջանար այդ խստատակ գործը, որ մեծ կասկածների, անտեղի ենթադրութիւնների, երեւակայուած ընկերութիւնների և կազմակերպութիւնների մտքեր յաղացրեց, թէեւ եղածները շատ փոքրիկ բաներ էին։ Բայց ո՛չ։ — դա մի լաւ դէնք էր Կովկասեան կառավարչապետ Դոնդուկով–Կորսակովի, Երեւանի նահանգապետ Շալիկովի և այդպիսի մարդոց ձեռքին։ . . . Անցան տարիներ և բանից երեւաց որ այդ խնդիրը մինչեւ օրս եռվում է եղել։ Դոնդուկով–Կորսակով իւրաքանչիւր անգամ Պետերբուրգ գնալիս, երեւում է բաներից, հայ ժողովրդեան դլխին ամենածանր մեղադրանքներ, ամենախստատակ մտքեր է թափել Պետերբուրգի կառավարութեան առաջ, և այդ բոլորի հետեւանքը եղաւ՝ հինը նորից արծարծելու ցանկութիւն։ Եւ ահա այն մարդիկ, որոնք կոչուած են նրաստանալու ժողովրդեան բարօրը խաղաղութեան, ամէն բան տանջուվայ են անում։ Այս օրերս մի տխուր լուր տարածուեցաւ դէպ ի ամենայն կողմ։ Պետերբուրգից հրամայուած է Երեւանից աքսորել մի քանի մարդիկ։ Այդ հայ մարդիկ Երեւանի հասարակութեան բարձր դասից են։ Կառավարութեան ներկայացուցիչները դրանց մասնակից և առաջնորդ են համարել քաղաքական դատապրութիւնների։ Ողորմելի ապուշներ։ Եւ այդ մարդոց աքսորը աւելի լարելով ժողովրդեան յարաբերութիւնները, աւելի պէտք է փատացնէ կառավարութեան գործը, յակառակ ժողովրդեան առաջ մեծամեծ խնդիրներ պարզելով, ժողովրդեան աչքը բացանելով։ Եւ պէտք է ասեմ ի դէպս, որ սխալուեցան այդ մարդիկ կարծելով թէ դրանով կը վնասեն ժողովրդեան։ Մի ժողովրդեան անունով մի քանիների զոհելը մեծ բան չէ։ Բայց ինչո՞ւ փոքր բաներից մեծ բաներ դուրս բերել։ Ինչո՞ւ այդքան անհեռատես գործունէութեամբ ոչնչացնել ամենայն խաղաղ յարաբերութիւն։ Եւ այս բոլորս, ինչպէս ինձ հաստատպէս հաղորդուեցաւ, Երեւանի հասարակութիւնը զրուած է և կատարած այդ Շալիկովների և իւր արքանեակների դէմ, և ամենքը բողոքելով այդ խստատակ ձգնումների դէմ,— որ զգուեցնում է մինչեւ իսկ ռուսներին,—կանենում են դիմել անմիջապէս թագաւոր Կայսրին որ պարզեն գործերի դրութիւնը և խնդրեն վերջ տալ այնքան անտեղի ձնշումներին և խստատակ թշնամութիւններին։— Եւ վերջապէս բաւական է. մինչեւ ե՞րբ պէտք է այդ մարդիկ, լրբացած իրանց իրաւունքներով, խաբելով կառավարութիւնը և ղնասելով նորա իսկական շահերին, պէտք է վրդովեն հասարակութեան եւ ազնիւ գործիչների խաղաղութիւնը, ոսի տակ առնելով այդ հասարակութեան թէ՛ պատիւը, թէ՛ իրաւունքները, եւ թէ՛ պատուախրութեան ամենայարգելի զգացմունքները։— Թողնում եմ այս գործի միւս մանրամասնութիւնները մի այլ յարմար դէպքի առ այժմ հարկաւոր է ձեզ հաղորդել այն անձանց ով լինիլը, որոնք նահատակուեցան ընորհիւ անսիտան մարդոց, թէեւ համոզուած եմ որ այդ գործաւորութիւնը նորա ուրախութեան կրտանին, քանի որ խնդիրը վերաբերում է ազգի գործին ծառայելու սիրելուն։ Այդ յարգելի անձինքը աքսորուած են Թուսաստանի զանազան կողմերը։ Գուցէ մի քանիների անունները ծանօթ լինին Ձեր ընթերցողներին։ մանրամասնութիւնները յետոյ։ Դեռ են։ Ռուբէն Զարպլեան, բժիշկ Լեւոն Տիգրանեան, Հայկ Մատակեան, Տիկին Գայիանէ Մատակեան, Յովհաննէս Տէր–Զաքարեան, Ս.Տէր–Գրիգորեան։ Վերջինս աքսորուած է մի տարով։ Տիկին Գայիանէ աքսորուած է երկու տարով։ իսկ միւսները երեք երեք տարով։ Մանրամասնութիւնները այս գործի մասին կ'աշխատիմ շուտով ձեզ հաղորդել։ Ասեմ որ Հայերի վերայ մի տեսակ ծանր տպաւորութիւն թողեցին կառավարութեան այդ թշնամական յարաբերութիւնները, մանաւանդ որ այդ բոլորը խառնվարար և անպիտան մարդոց սխալ և անհիմն տեղեկութիւնների արդիւնքներն են։— Ուրեմն այդ միանգամայն անարժան մարդոց բոլոր խստատակութիւնները պատիւ։ Եւ այդ ուղղութեամբ չարունակելով գործերը, ի հարկէ, աւելի վատ ընթացքի մէջ կը մտնեն։ Ցանկալի է, որ որքան կարելի է Պետերբուրգի կառավարութիւնը շատ յետ կանգնի իւր սխալ քայլից և բարձատարը Կովկասի և Ռուսահայաստանի կողմերը ուղարկէ բարեխիղճ, ազնիւ և հասկացող մարդիկ, որոնք կարող լինէին ծառայել երկրի շահերին, և ոչ թէ ամեն բան տակն ու վրայ անէին։ Ա.Լ.Ա.Ն

ԳՐԱԿԱՆ

ԱԲԲԱ ՓՕՆՍԹԱՆԹԻՆ

ՍԻՐԱՎԱՅԻ Լ. ՀԱԼԷՊԻԻ

ԹԱՐԳՄԱՆՆԵՑ

ՕՐԻՈՐԴ Ե. ՕՏԵԱՆ

Այսօր ալ կը փութանք հրատարակել «Աբբա Փոնսթանթէն»ի Թարգմանութեանն առիթիւ Վսեմ. Օտեան էֆէնտիի գրած ընդարձակ եւ ընտիր յառաջաբանին մնացեալ մասն.

Պէթլենցին նկարագիրը լաւ ըմբռնելու համար՝ պէտք է ճանչած ըլլալ Ամերիկացի ազգիկները։ Անոնք ոչ բնաւորութեամբ ոչ դատողութեամբ կը նմանին Եւրոպացի ազգիկաց։ Ամերիկացի ազգիկ մը նոր և ուժով հողի վրայ բուսած ծաղիկ մըն է որ ամեն կողմէ ծիլ կ'արձակէ բաց օդի մէջ. Եւրոպացի ազգիկը գրեթէ նման է ջերմոցի մէջ հոսած տունկի. մէկուն արեւ պէտք է որ չը նգրդի, միւսին գոց տեղ պէտք է որ գոյն ու հոտը պահէ. Եւրոպացի ազգիկան բնաւորութիւնը՝ հինցած ընկերութեան մը նրբութիւնները, պաշտաճից պատկառանքը ու ձեւամբութիւնն ունի. Ամերիկացի ազգիկը՝ ազատութեան առաքինութիւնն ունի։ Ամերիկացի ազգիկը՝ կրնայ չառաջնորդել, Եւրոպացի ազգիկը՝ միշտ կ'ազատարի։ Եւրոպացի ազգիկը կը սիրահարի. Ամերիկացի ազգիկը՝ կը սիրակցի, որ տեսակ ցեղուն մէկ կերպն է և որ հետեւանք մ'ալ եթէ ունենայ, այն ալ ամուսնութիւնը կ'ըլլայ ի շնորհս անկախութեան և ազատութեան ազգիկնց։ Եւրոպայի մէջ ազգիկները կ'ամուսնացնեն, Ամերիկայի մէջ կ'ամուսնանան. Ծնողաց միջնորդութիւնը եւ օժիտ հարկաւոր չեն հոն։ Բայց Ամերիկացի ազգիկը որչափ կարելի է ետ կը ձգէ, չը փութացներ ամուսնութեան ժամը, զի վարժարանէն մինչեւ ի վիճակն ամուսնութեան՝ այդ միջոցին է որ կ'ըսկսի նա զգալ ինքզինքը ու ճանչնալ զանձարհ. այդ միջոցին է որ կը վայելէ նա ազատութիւն և անկախութիւն. անկէ ետքը պիտի սկսի պարտաւորութենց խիստ կեանքը և Ամերիկացի ազգիկան ազատութիւնը՝ ալ կը լմընայ։ Ինչու կը լմընայ. վասն զի՝ եթէ կեղծուպատիր ամթիսամութիւն ու կեղտարծ պարտաւորութիւններ չեն կապեր կաշկանդեր զնա, սակայն՝ երբ իրական եւ լուրջ պարտաւորութիւնը կը խօսի Ամերիկացի ազգիկը կը հնազանդի (*)։ Ամերիկացի ազգիկը՝ ազատ է մինչեւ որ ամուսնանայ, Եւրոպայի ազգիկ՝ ազատ կ'ըլլայ երբ ամուսնանայ։ Եւրոպայի ընկերութենց մէջ՝ կինը ամենայն ինչ է, Ամերիկայի ընկերութենց մէջ՝ ազգիկը ամենայն ինչ է. ազգիկները կը նախագահեն ամեն ոճներու, զուարճութեան վերաբերեալ ամեն հանդէսներու։ Պարահանդէսի մը մէջ եթէ եռաուն կանայք ըլլան, հարիւր ազգիկունք կը գտնուին։ Ամերիկայի մէջ ազգիկներն ընդունելութեան օր ունին։

Այս էական տարբերութիւնը Եւրոպացի ազգիկան ու Ամերիկացի ազգիկան վիճակին ու ընթացքին մէջ, ըստ իս, բոլորովին ի նպաստ է Ամ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՈՒԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE
ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Այդ ընկերութիւնն չափաւոր դիներով ամեն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւնք կրնայ ընդունիլ, Բերայի, Գալատիոյ, Պոլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. դիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուղղելք պէտք է դիմեն առ.

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ԲԱՌՈՒԹ
Գալատիա, Հալաճեան խան 16—17
ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Ց. ԱՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կապպալի խան

ԹԱՐԻՄԸ
ԿԵՆՍԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. Ի ՎԻԵՆՆԱ
Հաստատեալ 1858ին

1883 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր 80,711,893·45 Ֆրանք։

Ապահովագրել տուող անձինք մասնաւոր պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 չափ կընեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչև 41 ½ % չափ կ'ընեն։

ԹԱՐԻՄԸ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ։ Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 286 Ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և որ իրեն իրաւունք կուտայ չափաւոր մասնակցիլ իւր տարեկան մէջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտք)։ Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած մէջոցին ապահովագրեալ աղջայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ. ասկէ զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 35 % չափուց՝ 298·30 Ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Վեցամեայ վճարելի կրկին ապահովութեան բաժինն է տարին 116·19 Ֆրանք։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր Ներկայացուցիչ
ՄՈՐԻՍ ՊԷՐՔԶԻ
Գրասենեակք, Գալատիա, Վլյվոտա փողոց, թիւ. 29, Գերմանական Թղթատան վրայ.

ԶՐԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ ԱՄԵՆ ԼԵԶՈՒԱՒ

Ցիրանապի և օտար երկիրներու ամեն հոտավաճառաց և վարպետներաց քով։
La VELOUTINE
Poudre de Riz spéciale
PRÉPARÉE AU BISMUTH
Par CHlesFAY, Parfumeur
PARIS — 9, Rue de la Paix, 9 — PARIS

ԻԼԱՆ
ՊԱՊՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիղամիյէ թահնիյէ իսարէսխնէ իչ եիւզ պիր սէնէյի ըսմիյէսի մարտընտան մալիս նիհաեէթինէ գատար հասրլ օլաճադ ինճէ վէ գալրն քէրէք էսմանը նագտէն ալընարադ վիրիլմէք իւզրէ ֆիրուսթ օլունճաղրնտան իչ-թիրայա թալիպ օլանլարը լէվազիմաթը ուսուսիսէ. տարէսինէ կէմէլէրի իլան օլունուր։

7 շուպաթ, 1300

3—3

ԹԱԼԻՄԸ ԳՐԱԱԹ
ՆՈՐ ԸՆԹԵՐՑՈՒԱՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ ԴԻՆ 100 վարագ

Օսմանեան արդի բարեկարգեալ լեզուին և ժամանակիս պիտոյից համաձայն, այսինքն ամեն ազգի մանկուցն անխտիր օգտակար ընթերցանութեան գիրք մ'է, որ կը պարունակէ բարոյականի դասեր, հրահանգիչ և զբաղուցիչ վէպեր եւ գիտութեանց տարերց վրայ ծանօթութիւններ։

Այս գործն՝ Օսմ. լեզուի բարեկարդիչներէն համբաւաւոր գրագէտ (Մաալիմ) Նամիկ էֆէնտիի կողմէ սրբագրեալ, տիպիս թղթով եւ մաքուր տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է։ Գրքին մեծութեան նպատակով, գինն ալ խիստ դիւրամատչելի է. Կեդրոնատեղին է Բ. Դրան մօտ Առաքել էֆ. Թոզլեանի 46 թիւ գրատունը. կը գտնուի նաև Գալաֆեան և Մարգարեան էֆէնտիներու գրատուններն։

ԱԶԴ
ԱԿՈՒԱՅԻ ՅԱՒ ԶԷՌ ՈՒՆԵՆԱՐ

եթէ գործածէք

(Ժիւռնիոյ) Սուլթ. դաւառին Պէնտիկս եան կրօնաւորաց Ակռայ մաքրող փոշին կամ դեղը որ 1880ին Պրիսէլի մէջ 2 ոսկի միտալ առած է, ինչպէս նաեւ մեծ մրցանակներ. այս դեղը հնարած է 1373ին Բիէր Պուլսօ Ֆըբանսացի Կրօնաւորը։

ԶԵՆՕՊԻԻ ՋՈՒՐ

Որուն՝ մրցմամբ չի կրնար հաւասարիլ ո՛չ մէկ դեղ. մաղերուն իրենց բընական գոյնը տալու մասին։ Արդիւնքը քիչ օրուան մէջ կերեւի յաջող կերպով։ Գործածութիւնը խիստ դիւրին է. Ներկ մը չէ այս, այլ լուսայման ջուր մը, որ մաղերը կը պահպանէ եւ կը զօրացնէ, գոյն տալով։

ԼԱՀՕՐԻ ԲՈՒՏՐԱ

Փայլուն, փափուկ, թափանցիկ և ընտիր բուտրա մ'է որ շարունակ գործածուելով մարթը կը դեղեցկացնէ և կը փայլեցնէ, ո՛և է այլայլումէ զերծ պահելով դայն։ Խիստ փոքր մաս մը բաւական է ամբողջ երեսոյթին մը համար։ Փափուկ փետրեայ վրձինով կը գործածեն դայն և տարա կը սրբեն-նուրբ կտաւով մը կամ կակուղ վրձինով։

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՆԵՐԿ Տօքթ. Բիշարան

Վայրկենական կերպով մաղերը և մօրուքը ներկելու համար կատարելագործեալ բաղադրութիւն մ'է, որ մարթին վրայ բիծ չի թողուր։

ՋՈՒՐ Տօքթ. Թօմընի, վայրկենական կերպով մօրուք ներկելու համար։

ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՋՈՒՐ, գլուխ մաքրելու համար.

ՍԷՖԱԼԻՆ, դեղ Տօքթ. Ռուսօյի, մազ թափելու դէմ, որ թաղանթը ները կը հանէ և դեղեցիկ մազեր կը բուսցրնէ, չարունակ գործածուելով։

ԱՐՆԻԲԱԼԻՆ, Տօքթ. Ռուսօյի, դեղեցիկ թռուալէթի ջուր, խանուած.քի, այրուած.քի, այտերու բորբոքման դէմ ելն։

ԷՔՍՕԹՐԷ, Բաշկինէի համար, ամեն տեսակ բնաներ յուրեր։

ԿԼԻՍԷՐԻՆ, ձեռքի ուռեցքի և ընդարձակեցք դէմքերու համար։

Վաճառատուն հաստատեալ յամին 1807. —ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ գործակատար Ա. ՍԸԿԷՆ, Հիւսկիսի փողոց թիւ 3, ի Պօրսա։

Այս գեղերը կը գտնուին նաեւ Կ. Պոլսոյ բոլոր գեղարանաց մէջ։

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻՎԷՐԲՈՒԼ և ՄԷՆՔԷՍԹԷՐԻԱՆԻ ԴՊԼԻՍ ԲԱՆԵՐ

ԶՐՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Քանոբուս	4200	Օսարիս	3000
Ֆէրոս	4000	Կէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէրա	3000
Սէսսոպրիս	3250	Ադրանդէք	1700
Թիպս	3250	Լօրիս	800
Պարտապա	3250	Օլիմոս	800
Մարիսթիս	3250	Սէսիլ	700

Սէսսոպրիս շոգենաւը նաւապետ Օուին ամսոյս 20ին ասա կապասուի ընդհանուր վճարքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԹԹՈԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանլըք փողոց, Պոլիս
Տնօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՇԷՅՄԹ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիտ, Լիվերբուլ

ՔԻՈՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որէ ամիսը 4ին մ'ելլելով կը բռնէ Լիվերբուլ և Մէնքէսթէրիանի դէմ.

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Օրանիա	7,000	Մոլթա	3,000
Ագլաս	3,000	Մորքաբ	2,500
Ալէքս	3,000	Նանթ	2,500
Պոդնիա	4,600	Բաստիա	5,000
Պալպէք	2,500	Բալթիք	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սէնթլանիա	5,000	Սիդնի	4,600
Քանալանիա	4,700	Սարատօգա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմէրարա	2,500	Սիամ	3,000
Կալիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէսար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Քարթեն	3,000		

Քէսար շոգենաւը, նաւապետ Ռօսի, փետրվար 4ին ասա կըսպասուի։

Սարպրէսան արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուրէ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՀՈՒԼ
Գործակատար
Թիւ 1 Բիւշիք Հալիլ
փաշա խան Գալատիա

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէնքէսթրիանի և Օրէսայի դէմ կանոնաւորապէս բռնող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թանոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պրքօ
Աբարան	2,500	Ռոմբլօ
Աբքատիա	2,500	Քրուիչանք
Լաքոնիա	2,500	Ռուիքօ
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ
Բուսիֆիա	2,800	Թոմբրտիլ

Մասէտոնիա շոգենաւն ամսոյս 20ին շաբաթ օր Պոմիուսէն ասա պիտի վերադառնայ և Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Ռոսվիլիա շոգենաւն ամսոյս 10ին Լիվերբուլէն ասա պիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն գիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՋՐԻՏ ԼԻՅՎԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որէ կանոնաւորապէս կը բռնէ Լիվերբուլ և Աբերդիր դէմ.

Անուանք	Թանոյ	Անուանք	Թանոյ
Ալբերման	2500	Ֆիլանտեան	3700
Ալբասան	2500	Ֆրանկեան	3700
Անտոյուզեան	2500	Ֆրանսեան	3700
Ամերիկեան	2500	Իպսիրեան	5500
Աբրագեան	3700	Իսպրեան	5500
Պալտիրեան	6000	Իսպրեան	5500
Պուլկարեան	6000	Լիսպեան	2200
Քանատեան	800	Լիսբոնեան	2500
Սպրինեան	2000	Լիսպան	800
Տուրոյ	700	Օրտոթոյ	700
Էմիրէյտ	3700	Բէլգիական	3800
Ֆինլանտ	3700	Վարշաւեան	6800
Ֆրանսիական	3700	Վիրտմբերգեան	6800

Լիզպոն շոգենաւը, նաւապետ Պոլ այսօր Լիվերբուլէն ասա հասաւ։

Լիսբոնեան շոգենաւը, նաւապետ Մաքնեալ, ամսոյս 7ին ասա կ'սպասուի։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միսկիթ խան, Գալատիա

Նաւատեղք, Գալատայ Ֆրէտ, Էֆյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներ.

Կ. Պոլիս, Իտուարտ Լաֆոնդէն. Ճիսարտաղ, Գ. Գ. Քարվէր Եղբարք Աղեքսանդրիա, Կ. Լ. Վահան և ընկ. Մարդա, Ա. Քամիլիերի. Շեբա, Ա. Մ. Մավրոկօրտաղոյ. Զմիւռնիա, Պ. Ուիդօլ և ընկ.

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ
ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷԻ

Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ ցնոր տեսութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԼԹՄԱՆ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
	Առաւօտ											Իրիկուն									
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 11
Գում—գապու	6 28	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Եէնի—գապու	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 04	1 10	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Տաղուտ փաշա	6 35	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29
Սամսթիա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 4	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Եէտի—գուլէ	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 15	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39
Մաքրիգիւղ	6 56	8 —	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	5 22	...	6 46	6 50
Ա.յ—Պէ.ֆանու	...	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	5 32	...	6 28	...
Քիւչիւք Զէքմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37	...

ՔԻՒԶԻՒՔ—ԶԷՔՄԷՃԷԻԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԼԹՄԱՆ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1
	Առաւօտ										Իրիկուն										
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Զէքմէճէ	...	...	7 34	...	...	...	...	...	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...
Ա.յ—Պէ.ֆանու	...	...	7 45	...	8 44	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	2 33	...	...	...	4 48	5 39	6 51	...
Մաքրիգիւղ	6 33	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	7 5	...
Եէտի—գուլէ	6 46	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 42	11 12	11 44	12 48	1 58	2 23	2 57	3 33	4 8	4 46	5 14	6 4	6 38	7 26
Սամսթիա	6 50	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 46	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 8	6 42	...
Տաղուտ փաշա	6 55	7 46	...	8 51	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...
Եէնի—գապու	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 —	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...
Գում—գապու	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 21	6 54	7 40
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 03	7 50

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոյսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բռնող կառախմբ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՑԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1885 փետրուար 1 ուրբաթ օրէն սկսեալ մինչև փետրուար 28

(Բաց ի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղբէրէն կամարքի կը մեկնող շրջենաւորաց երթեւեկութեան ժամերը

Ժ. Ր.	
1 30	Ր. և Ա. Գալ. Եէնիմ Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. (Եէնիք. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
2 15	Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պայաճ. Ր. Հիսար Պեպ. (Ամրավ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 19
3	Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պայաճ. Ր. Հիսար Պէպ. (Ամրավ. շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 18
4 30	Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պայաճ. Ր. Հիսար Պէպ. Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 33
5 45	Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպ. Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 6
6 45	Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թար. Պէյդօղ Բաշպէ. Եէնիք. Միրկ. Գանկըճ. Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Ամրավ. Զէնկիլէք. Պէյլէր. Օրթ. Գուզկ. Պէշի. Իսկ. 2
8 15	Ա. և Ր. Գալ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Պայաճ. Ր. Հիսար Պէպ. Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. (ուրբաթ օրերը Սթէնիա պիտի հանդիպի) 1
10	Մէզարպ. Պէօյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Ամրավ. Օրթաք. Պէշիք. 28

Ամրավարդիլէն կամարքի էնողաց շրջենաւորաց ժամերը

1 40	Պէպ. Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 33
2 15	Ամրավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 2
2 50	Պէպիք Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գապպի. 28
30	Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. 21
4 5	Պէպիք Ամրավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գապպի. 19
10 45	Հիսարէն Զէնկիլէքէյ ուղղակի կամուրջ 19
11 10	Պէպիքէն ուղղակի կամուրջ 2

Ամէնէն եղբէրէն կամարք էնողաց շրջենաւորաց ժամերը

1 30	Վանիք. Զէնկ. Պէյ. Գուզկ. Գապպի. 21
2	Պէյդ. Բաշպ. Ր. Բ. մահ. Գանկըճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիլիի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 4
2 35	Գանտիլ. Վանիք. Զէնկիլ. Պէյլէրպ. Գուզկ. 22
3 45	Գանտ. Վանիք. Զէնկիլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկիւտար 23
4	Պէպիք. Թարապ. Պէյդ. Բաշպ. Գանկըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զէնկիլ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիք. 17
8 45	Պէպիք. Թարապ. Պէյդ. Բաշպ. Գանկըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զէնկիլ. Պէյլէր. Գուզկ. Իսկիւտար 22
10 25	Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ 23

(Բաց ի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եղբէրէ երթեւեկող շրջենաւորաց ժամերը

3	Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ. 33
3 15	Գապպի. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Զէնկիլ. Ամրավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտիլ. Միրկ. Եէնիք. Բաշպ. Պէյդ. Թարապ. Պէյ. Մէզ. Եէնիմ. 2
5 30	Գապպի. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպիք Ր. Հիսար Պայաճ. Իմիրկ. Սթէն. Եէնիք. Պէյդ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ. և Գավգիներ 1
6 45	Իսկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Զէնկ. Ամրավ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանկըճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյ. 22
8 15	Պէշիք. Օրթ. Ամրավ. Պէպ. Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյ. Մէզարպ. 28
10 30	Ր. Հիսար Պայաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ. 18
11 10	Եէնիք. Թար. Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ. 23
11 30	Պէպ. Ր. Հիսար Պայաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. 19

Կամուրջէն Ամրավարդիլէ էրթեւեկող շրջենաւորաց ժամերը

3	Ուղղակի Ամրավարդիլէն 21
3 30	Ուղղակի Պէպիք 19
9 50	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպ. Ր. Հիսար (Վլոսփոր ելնող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 19
10 25	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպ 2
11 5	Գապպի. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպ. (Եէնիքէյի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 22
11 45	Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ամրավ. Պէպ 21
12 —	Օրթ. Գուրուչ. Ամրավ. (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պէշիք-թաշ) 2

Կամուրջէն Ամէնէն եղբէր էրթեւեկող շրջենաւորաց ժամերը

3 40	Ուղղակի Գանտիլի 23
4	Իսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանկըճ. Բաշպ. Պէյդ. Մէզարպ. (Ուրբաթի օրերը Ր. Բ. մահ.) 1
9 25	Գապպի. Պէշիք. Գուզ. Պէյլէր. Զէնկիլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավգաներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 23
10 15	Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Ր. Բ. մահ. Բաշպ. Պէյդ. Թար. Մէզարպ. Գավգաներ 17
10 40	Պէշիք. Գուզկ. Պէյլէր. Զէնկիլ. Վանիք. Գանտիլ. Պէպ. (Գանտիլիի նաւամատոյցը Պէյդօղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 33
11 10	Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանկըճ. Բաշպ. Պէյդ. 1
11 40	Գապպի. Գուզ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք. 28

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
4 30	8 10 Պէշիք	4 45	9 — Պէշիք.
2 —	8 55	2 15	9 35
2 30	9 45	2 45	10 — Պէշիք
3 —	10 — Պէշիք	3 20	10 25 Գզ. (
3 30	10 30	3 50 Պէշիք	10 45
4 5	10 50	4 25	11 —
4 35	11 5 Պէշիք (	4 50	11 25
5 5	11 20	5 25	11 50
5 40 Պէշիք	11 35	6 — Պէշիք	12 5 Պշ Գզ(
6 15	12 5	7 —	12 5
7 —		8 15	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
2 —	8 10 Պէշիք	4 55	8 15
2 45	8 45	2 10	9 — Պէշիք
3 30	9 30	3 25	9 35
4 15	9 55 Պէշիք	3 55 Պէշիք	10 — Պէշիք
5 —	10 25	4 45	10 35
5 40 Պէշիք	10 50	5 30	11 —
6 15	11 30	6 10 Պէշիք	11 35
7 —	12 5	7 —	12 5

) Այս շոգենաւք Հրէից տօներուն և ուրբաթ ու կիրակի չպիտի երթեւեկին։

Գան. —Օդը միգապատ եղած ատեն, շոգենաւք իրենց գտնուած տեղը պիտի մնան։

ՀԱԲԵՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ
ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 45	Հարեմէն Պայաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
5 30	Հարեմէն Պայաճագ
11	Հարեմէն »
3 30	Կամուրջէն Հարեմ Պայաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
5 15	Կամուրջէն Հարեմ անտի Պայաճագ
10 45	Կամուրջէն Հարեմ անտի Պայաճագ

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԲԻՃԻ ԻՍԿԷԼԷ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵԼԻ ԿԱՌԱԲԱՂ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 45	Իսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 15	Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 —	Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10	Իսկիւտարէն Գապաթաշ
4 30	Սիրքէճիէն Իսկիւտար
5 45	Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իսկիւտար
10 45	Սիրքէճիէն Իսկիւտար
11 30	Գապաթաշէն Իսկիւտար

Ն. ԲԱՔԻ ԷՆԷ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիայ և Բօրիի դէմ կանոնաւորապէս բռնող
Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յատաջիկայ շոգենաւն է Անդալէ որ փետրվար 25ին Մարսիլիայէն և մարտ 4ին Պոլսէն պիտի մեկնի։
Մարսիլիս երթալիք յատա